

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

WAT NA

magazine

HET SECUNDAIR ONDERWIJS

oktober 2022

in **5** stappen
een keuze
maken

- 22 Graduaats-, bachelor- of masteropleiding
- 27 Help! Een toelatingsproef
- 28 Leerkrediet voor dummies
- 54 Sarah startte haar eigen zaak

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

onderwijs.vlaanderen.be

“

**Volgend jaar gaan studeren of beginnen werken?
Twijfel je nog? Dan ben je niet alleen, zo'n 65% van je
leeftijdsgenoten heeft geen idee welke richting ze uit
willen na het secundair. We helpen je op weg bij het
maken van een doordachte keuze.”**

TIMEO F

N

UNI

INHOUD

6

Kiezen, hoe doe je dat?

Hoe maak je een doordachte studie- of beroepskeuze? Ontdek tips, organisaties, tools en evenementen die je bij je keuze kunnen helpen.

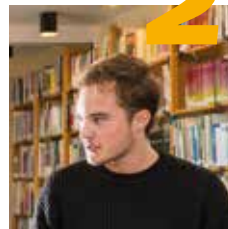
4

Schema

Een overzicht van de mogelijkheden na het secundair onderwijs.

20

Hoger onderwijs

Vind je weg in de vele mogelijkheden om verder te studeren in het Vlaamse hoger onderwijs. Lees over de mogelijke opleidingen en hoe je eraan begint. Ontdek hoeveel het kost om te studeren en welke hulp je kan krijgen.

42

Mogelijkheden buiten het Vlaamse hoger onderwijs

Een loopbaan bij de politie, brandweer, defensie of in de luchtvaart? Wil je zelfstandige worden? Of verder studeren in het secundair onderwijs? Naar het buitenland voor een opleiding?

58

Naar de arbeidsmarkt

Wil je na het secundair onderwijs meteen aan het werk? Vind meer info over beroepssectoren, diensten en organisaties die je op weg kunnen helpen.

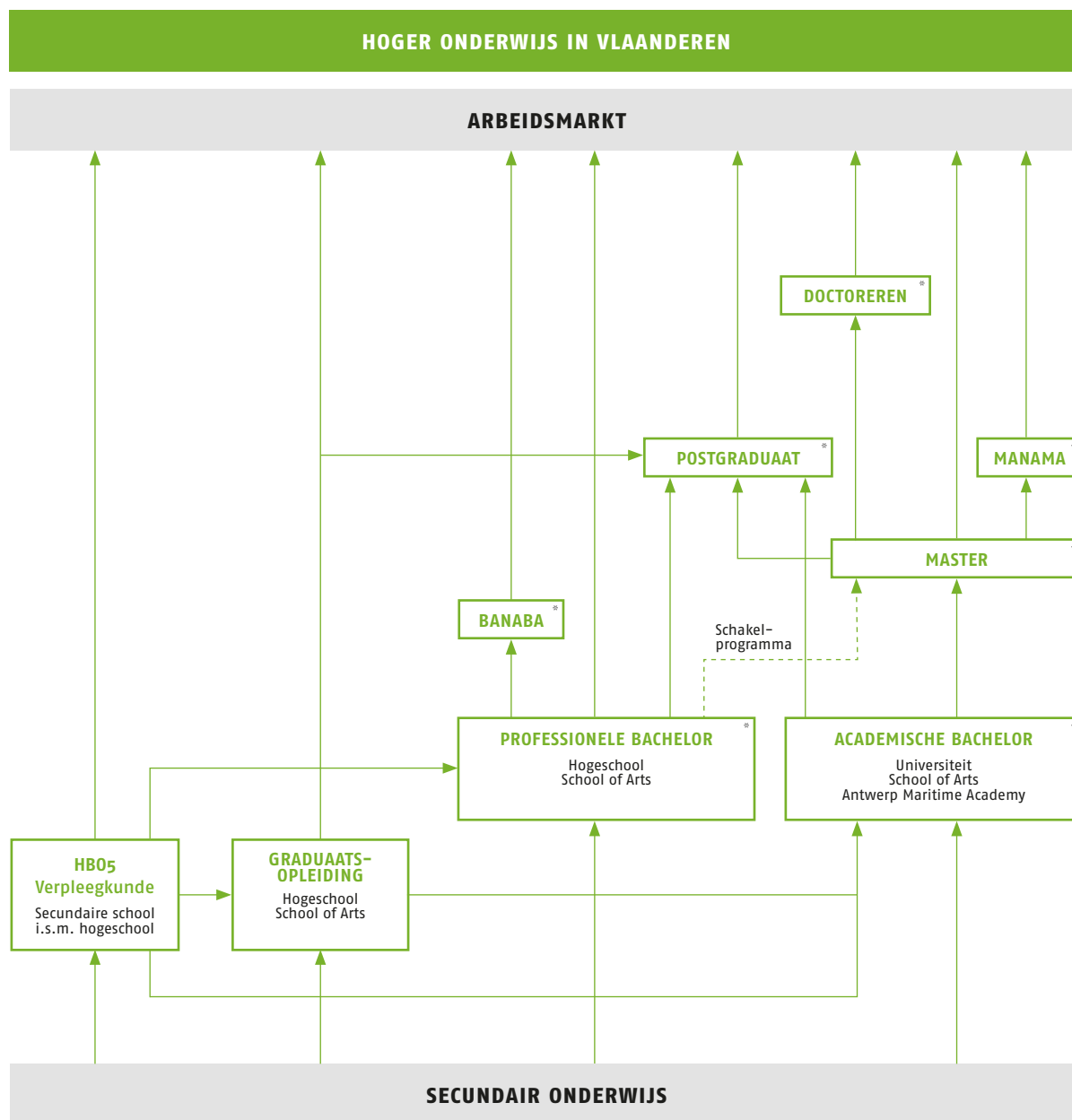
Back
cover

SID-in

Alle praktische info over de studie-informatiedagen.

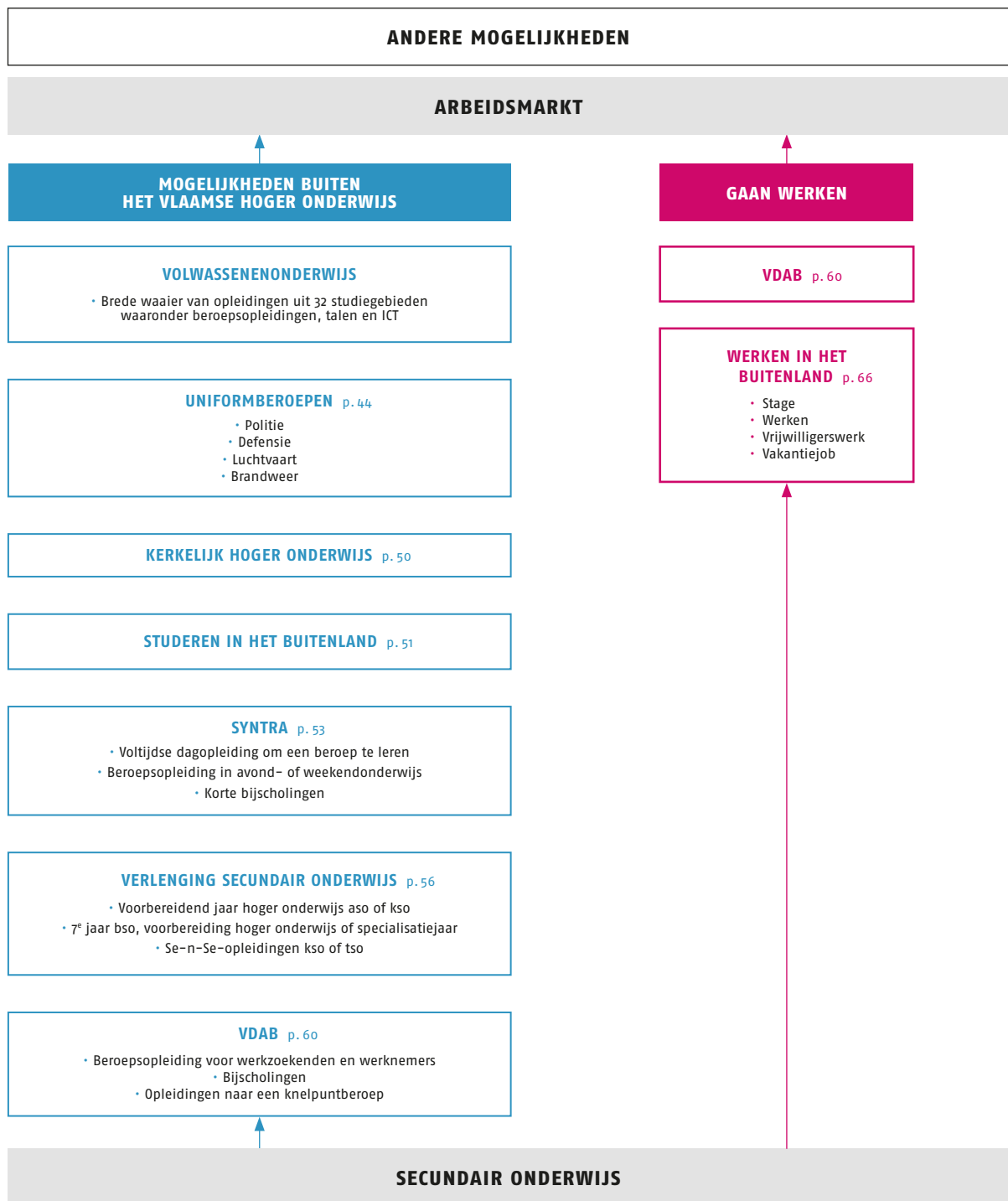
Mogelijkheden na het secundair onderwijs

De instelling kan de toelating voor de opleiding afhankelijk maken van bepaalde voorwaarden. *

Tijdens je opleiding heb je vaak de mogelijkheid ook een deel van je studie in het buitenland te volgen.

Meer uitleg over dit schema over het hoger onderwijs in Vlaanderen vind je op p. 22.

VERKENNEN KIEZEN BESLISSSEN

**Hoe maak je een doordachte
studie- of beroepskeuze?
Ontdek tips, online testen,
organisaties, tools en evenementen
die je bij je keuze
kunnen helpen.**

8
In 5 stappen een keuze maken

12
SID-in & checklist

16
Onderwijskiezer helpt je kiezen

18
CLB

19
Leerwinkels

Kiezen, hoe doe je dat?

Beslissen wat je na het secundair onderwijs wil doen, is voor de meesten niet zo gemakkelijk. Er zijn veel opties. Neem de tijd om voor jezelf uit te maken wat je graag doet en waar je goed in bent. Verken het aanbod en praat erover, is het advies van Ruth Wijnen, maatschappelijk werker bij het CLB.

Stap 1

*Zo was er **Pieter** die leraar wilde worden. Hij was bezorgd dat hij niet voldoende zorg zou kunnen geven aan een klas van 25 leerlingen. En stond op het punt een andere richting te kiezen, hoewel zijn passie onderwijs was.*

Ken jezelf

Wat past bij jou?

Alles begint bij weten wie je zelf bent: wat doe je graag, waar word je warm van? Maak een lijstje van je sterke en minder sterke kanten. Er bestaan meerdere online tests zie p. 11. Vul er enkele in, ze kunnen je richting geven. Wat past bij jou? Werk je liever alleen of in team? Binnen of buiten? Een studentenjob of vrijwilligerswerk kan je veel leren over jezelf en wat je al dan niet leuk vindt. Door een paar dagen mee te lopen in een job die je ziet zitten, krijg je een idee van wat het werk inhoudt. Je weet intussen ook of je last hebt van zaken als faalangst, uitstelgedrag of perfectionisme.

Stap 2

***Pieter** stapte naar het CLB en vernam dat hij ook aan de slag kan in het buitengewoon onderwijs of als zorgcoördinator waar hij 1 op 1 met kinderen kan werken.*

***Ines** komt uit een familie van boekhouders: opa, papa, tante: allemaal boekhouders. Ines was bang om thuis te vertellen dat ze grafische vormgeving wilde studeren. Zij ging het gesprek aan met haar ouders en die respecteerden haar keuze. En wat blijkt: er zijn overeenkomsten tussen beide jobs, zoals goed luisteren naar de klant of oog voor detail.*

Praat erover

Trek het open en verken

Neem de tijd voor een gesprek over je toekomst met je vrienden, ouders, leerkracht of het CLB. Zij kennen je goed, je kan je ideeën met hen aftoetsen en krijgt een ruimer beeld van wat mogelijk is. Ga je voor een knelpuntenberoep waardoor je kans op werk verzekerd is, of volg je je hart? Wat is voor jou belangrijk? Je kan een longlist opstellen van zaken die je graag wil doen om daarna naar een shortlist te gaan van de 3 richtingen die je ziet zitten. Bekijk vacatures voor de job(s) waar je aan denkt. Passen de competenties die ze vragen bij jou?

Stap 3

Deze richtingen zie ik zitten

Verken het aanbod

Eens je weet welke richting je wil gaan doen, kan je nagaan welke scholen of universiteiten hier een opleiding voor bieden. In Vlaanderen is er een ruime keuze aan opleidingen. Informeer je: ga naar de opendeur- en openlesdag. Praat met (oud)-studenten uit die richting, experts van de opleiding en/of studieadviseurs van de onderwijsinstelling. Wil je meteen gaan werken? Op de website van de VDAB ontdek je welke taken bij welke beroepen horen. Wil je voor een baas werken of als zelfstandige, (zie p. 55)?

“

Stel een longlist op van wat je graag wil doen en maak er daarna een shortlist van met drie richtingen of jobs die je ziet zitten.”

Stap 4

Praktisch of theoretisch? Ver of dichterbij?

Ga je studeren, dan overweeg je best deze zaken. Wil je meer praktische vakken en een goede studiebegeleiding? Verkies je eerder algemene en theoretische vakken die je vooral zelf onder de knie krijgt? Weeg de pro's en contra's af, ook praktisch. Wil je dicht bij huis studeren? Of wil je verder weg en op kot gaan? Of nog iets verder naar het buitenland, (zie p. 51)?

Stap 5

Beslis. Dit zie ik me doen

*Neem nu **Lea**, zij ging op kot in Gent en startte de studies voor bio-ingenieur. Na 2 weken voelde ze dat dit haar niet lag. Ze kaartte het aan bij haar ouders, die haar hierin volgden. Intussen heeft Lea haar 1^e jaar architectuur succesvol afgelegd. Door snel te veranderen, verloor ze geen jaar.*

Als je jezelf kan inbeelden in deze studie of job, hak dan de knoop door en beslis. Stel jezelf een doel en ga ervoor. Als je na enkele weken of maanden merkt dat het niet je ding is, wacht dan geen volledig jaar af maar praat erover. Aan de andere kant: uiteraard zijn er altijd vakken die je minder goed liggen en nu eenmaal bij de opleiding of job horen.

Voor alles een oplossing

Maak je je zorgen over je budget? Misschien heb je recht op een studietoelage, zie p. 38. Heb je een gezondheidsklachten zoals vermoeidheidssyndroom of ben je kleurenblind, zie p.30?

Ruths' devies is: voor alles is er een oplossing. Ook hier geldt: praat erover met vrienden, je ouders, het CLB of mensen van de richting waar je aan denkt

Tip 1 Wat past bij jou?

Wat heb je nodig? Wees eerlijk met jezelf. Doe enkele online tests.

Tip 2 Praat erover

Met je vrienden, ouders, leerkracht of een CLB-medewerker.

Tip 3 Ontdek alle opleidingen of jobs die je interesseren

Bezoek de SID-in, opendeur- & lesdagen. Volg een paar lessen, kijk cursussen in. Praat met studenten, opleidingsexperten en/of studieadviseurs. Draai een paar dagen mee met een professional.

“

Als je jezelf kan inbeelden in een bepaalde studie of job, hak dan de knoop door en beslis. Stel jezelf een doel en ga ervoor.”

Deze vragen helpen je op weg

- In welke vakken ben ik goed? Welke vakken doe ik graag?
- Studeer ik graag? Hoe studeer ik het liefst? Hoe leer ik het makkelijkst iets bij?
- Welke activiteiten maken me blij? Waar krijg ik energie van? Wat kan ik elke dag wel doen?
- Wat zijn mijn talenten? Wat gaat vanzelf bij mij?
- Wat vind ik belangrijk? Zorgen voor mensen, iets nieuws creëren, geld, veel vrije tijd...
- Ben ik een leider of volg ik liever?
- Werk ik graag samen of liever alleen?
- Ben ik graag buiten bezig of liever binnen?
- Werk ik graag met mijn handen of liever met mijn hoofd? Of beide?

DOE DE ONLINE TEST

onderwijskiezer.be	Welke opleiding past bij jouw favoriete schoolvakken of interesses?
columbus.onderwijskiezer.be	Welke richting past bij jou?
I-Study	Hoe goed kan je studeren?
I-Prefer	Wat zijn jouw interesses, wat doe je graag?
vdab.be/welke-job-past-bij-mij	

NUTTIGE LINKS

vdab.be	Als je wil werken, zie p. 60
vdab.be/studentenjob	
vdab.be/internationaal	Werken in het buitenland, zie p. 66
gostrange.be	In het buitenland studeren en werken (als vrijwilliger)
vrijwilligerswerk.be	Je inzetten als vrijwilliger
clbchat.be	Chatten met iemand van het CLB
sidin.be	Studie-informatiedagen, zie p. 12
euroguidance-vlaanderen.be	Studeren in het buitenland, zie p. 51

SID-in

Studie-Informatiedagen

Weet je niet wat je wil doen na het secundair? Of ben je op zoek naar meer info om een knoop te kunnen doorhakken? De SID-in helpt je bij het zoeken naar informatie:

- Praat met leraren, studenten en studieadviseurs van hogescholen, universiteiten en andere instellingen.
- Verzamel info over de opleidingen en sectoren die je interesseren.
- Kom meer te weten over leren & werken bij politie, defensie en in de luchtvaart.
- Ontdek wat te doen als je meteen wil gaan werken bij de stand van de VDAB.
- Stel 1001 vragen over je studie- of beroepskeuze aan het CLB.
- Word wijzer over werken of studeren in het buitenland.

Waar en wanneer? Check de achterzijde van dit boekje.

Welke scholen, instellingen en sectoren precies wanneer aanwezig zijn, kan je controleren op sidin.be. Je vindt er ook hoe je de beurs kan bezoeken met een functiebeperking.

Je bezoek voorbereiden

Om zoveel mogelijk uit je SID-in bezoek te halen, denk je best even na welke standen je zeker wil bezoeken. Pik enkele vragen uit de checklist waar je zeker een antwoord op wil krijgen. Neem je lijstje met vragen mee en leg ze voor aan de informanten.

VRAGEN OVER JE STUDIEKEUZE

Vragen over de toelatingsvoorwaarden

- Wat zijn de toelatingsvoorwaarden (diplomavorwaarde, taalvoorwaarde...)?
- Is er een toelatingsproef of ingangsexamen? Wat houdt het in? Is het verplicht? Wanneer gaat het door? Hoe kan ik me voorbereiden?
- Wordt er slechts een beperkt aantal studenten toegelaten voor de opleiding?

Vragen over de opleiding

- Moet je een bepaalde voorkennis hebben? Kan je die toetsen en/of voorbereiden?
- Is de opleiding eerder theoretisch, praktisch of een combinatie?
- Hoe lang duurt de opleiding als je voltijds les volgt?
- Als je de opleiding liever deeltijds wil volgen, welke mogelijkheden heb je?
- Wat zijn de mogelijke onderwijsvormen (dag -, avond -, afstandsonderwijs of combinatie)?
- Wordt er een vast lespakket aangeboden?
- Zijn er keuzevakken of aparte afstudeerrichtingen? Zo ja, vanaf wanneer in het traject?
- Welke opleidingsonderdelen (= vakken) krijg je en wat houden ze in?
- Zijn er stageperiodes? Vanaf wanneer en hoeveel?
- Neemt de opleiding deel aan internationale uitwisselingsprogramma's?

Vragen over de school of campus

- Wat is uniek en aantrekkelijk aan deze onderwijsinstelling?
- Wanneer zijn er info- en opendeurdagen?
- Hoe zit het met de bereikbaarheid van de campus(sen)?
- Welke sociale voorzieningen zijn er?
- Kan je op kot?
- Welke mogelijkheden zijn er voor studenten met een bijzonder statuut (werkstudenten, topsporters...)?
- Welke mogelijkheden zijn er voor studenten met functiebeperkingen?
- Welke vormen van (studie)begeleiding zijn er mogelijk?
- Hoe werkt het examensysteem?
- Hoe ziet het academiejaar eruit?
- Hoe verlopen de contacten met professoren, docenten en assistenten?
- Hoe hoog zijn de studiekosten?
- Wat is de inschrijvingsperiode en hoe moet je inschrijven?

Vragen over de toekomst

- Welke vervolgopleidingen zijn er mogelijk na deze studies?
- In welke sectoren en beroepen kan je later terecht?
- Wat is het perspectief op tewerkstelling?

CHECKLIST

VRAGEN OVER JE BEROEPSKEUZE

Vragen over sectoren

- Wat moet je kunnen of kennen om aan de slag te gaan in deze sector?
- Kan je nog verder studeren (en stage lopen) om je te specialiseren?
Indien ja, welke studies zijn dan aangeraden?
- Welke ontwikkelingsmogelijkheden zijn er in de sector?
- Welke ondersteuning is er als je een eigen zaak wil opstarten?
- Kan je ook in het buitenland aan de slag?

Vragen over beroepen

- Welk(e) beroep(en) kan je in de sector uitoefenen met jouw vaardigheden?
- Zijn er 'knelpuntberoepen' (=tekort aan kandidaten) binnen de sector?
- Zijn er veel openstaande vacatures voor dit beroep en waar zijn ze te vinden?
- Wat typeert dit beroep?
- Hoe ziet een gemiddelde werkdag eruit? Is er avond- of weekendwerk?
- Wordt er in ploegen gewerkt?
- Hoe vind je jobs binnen dit beroep?
- Hoe solliciteer je best?
Welke tips heb je voor de sollicitatiebrief en het sollicitatiegesprek?
- Wat is het startloon? Zijn er extra voordelen (premies, maaltijdcheques ...)?
- Is er opleiding mogelijk op de werkvloer?
- Welke doorgroeimogelijkheden zijn er?

Stage leidde naar een job

Tijdens zijn CVO-opleiding van 4 maanden tot keukenmedewerker liep Noman stage bij een feestzaal. En dat viel zo goed mee voor beide partijen dat Noman er vast in dienst kwam en intussen de rechterhand van de chef-kok is. In de feestzaal ontvangen ze tot 600 personen en dat geeft uiteraard heel wat werk en organisatie in de keuken. Noman focust zich op de warme gerechten en zorgt ervoor dat die piekfijn in orde zijn.

Wat Noman minder leuk vindt aan zijn job?

Niks eigenlijk. Ook niet de afwas en het poetsen? Daar zorgen zijn collega's voor. In de horeca is het natuurlijk altijd hard werken en veel weekendwerk.

Wat Noman belangrijk vindt?

Op tijd op je werk aankomen, vriendelijk zijn en de handen uit de mouwen steken.

Nomans advies

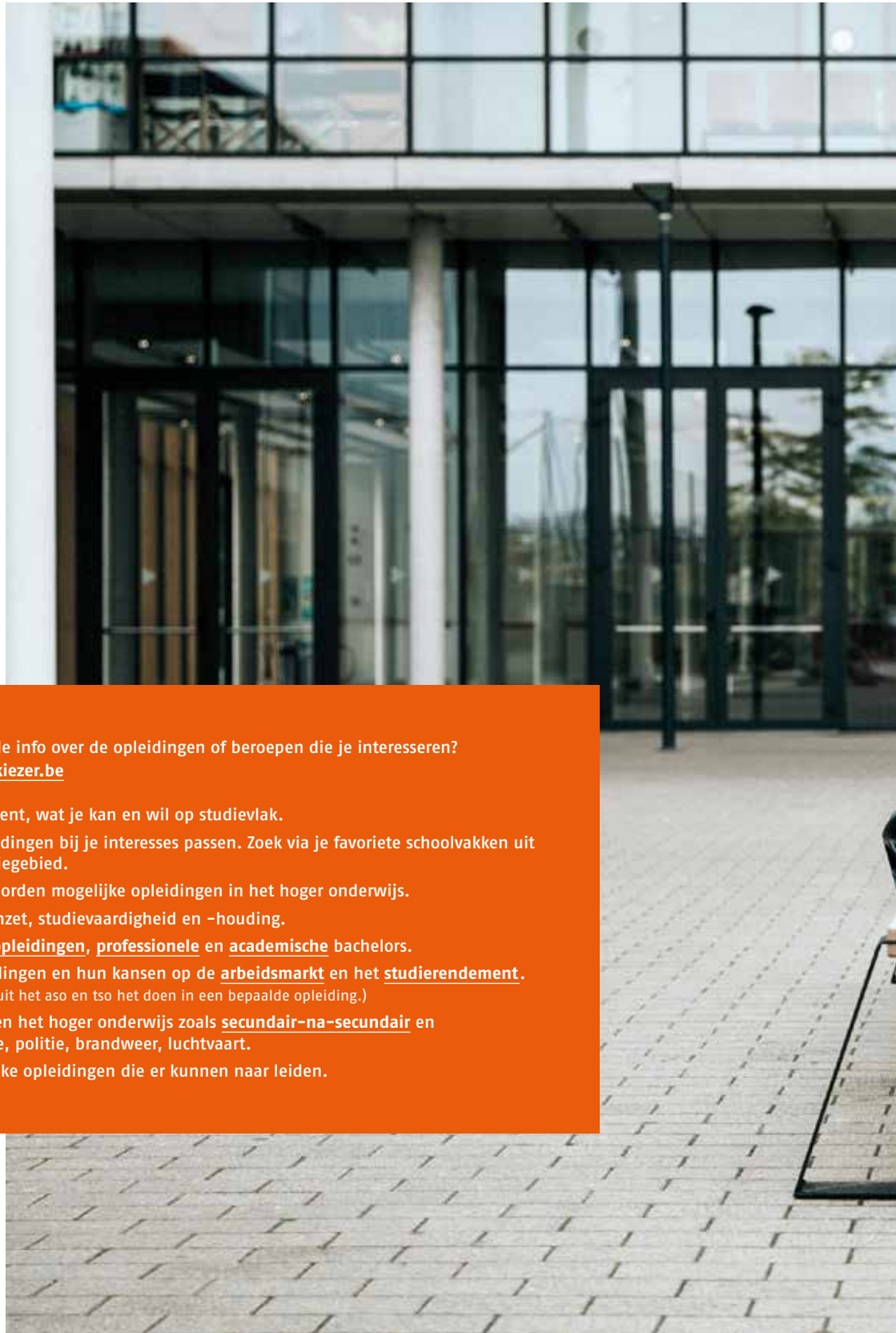
Als je geen zin hebt om te studeren, kan je een korte opleiding volgen en een job zoeken.

“

In de horeca is het hard werken en veel weekendwerk. Geen probleem als je zoals ik van aanpakken weet.”

Noman • 21 jaar
keukenmedewerker

Wil je begrijpelijke en neutrale info over de opleidingen of beroepen die je interesseren?
Kijk zeker eens op onderwijskiezer.be

- **Columbus:** Ontdek wie je bent, wat je kan en wil op studievlak.
- **I-Prefer:** Check welke opleidingen bij je interesses passen. Zoek via je favoriete schoolvakken uit het middelbaar of via studiegebied.
- **Explorer:** Verken via trefwoorden mogelijke opleidingen in het hoger onderwijs.
- **I-Study** Test je motivatie, inzet, studievaardigheid en -houding.
- Fiches over alle graduaatopleidingen, professionele en academische bachelors.
- Cijfers en feiten over opleidingen en hun kansen op de arbeidsmarkt en het studierendement. ('Dat geeft aan hoe studenten uit het aso en tso het doen in een bepaalde opleiding.)
- Info over opleidingen buiten het hoger onderwijs zoals secundair-na-secundair en uniformberoepen: defensie, politie, brandweer, luchtvaart.
- De beroepen en de mogelijke opleidingen die er kunnen naar leiden.

Centrum voor Leerlingenbegeleiding

Zolang je op de middelbare school zit, kan je met heel wat vragen bij het CLB terecht. De CLB-medewerkers staan klaar om je te helpen, hun begeleiding is gratis.

Stap gerust naar het CLB met dit soort vragen:

- Waar kan ik een bepaalde opleiding volgen?
- Past die opleiding of dat beroep wel bij mij?
- Kan ik die opleiding wel aan?

Wist je dat?

Bij het CLB werken pedagogen, psychologen, maatschappelijk werkers, artsen en verpleegkundigen. Je kan in vertrouwen met hen praten, zij hebben beroepsgeheim. Het kan zijn dat ze je doorverwijzen naar andere hulpverleners. Dat bespreken ze altijd eerst met jou.

Bel, mail of chat

Vind de contactgegevens van jouw CLB op onderwijskiezer.be.

- Je kan gratis en anoniem chatten met je CLB. Ook ouders zijn welkom bij CLBch@t.be.
- Stel je vraag via de vraagmodule op onderwijskiezer.be.
- Bezoek de CLB-stand op de SID-in. Je kan er vragen stellen over opleidingen en beroepen. Ook als je nog twijfels hebt kan je bij het CLB terecht.

 clb.be

“

Onder het motto een leven lang leren helpen de coaches van de Leerwinkel jongeren en volwassenen weg te vinden.”

>>>

Leren!

daar ga ik voor!

EEN LEVEN LANG LEREN

Van 15 tot 99 jaar

Welkom in de Leerwinkel

Bij de Leerwinkel vind je gratis info en coaching bij het kiezen van een opleiding, vorming of onderwijs. Zowel voor diplomagerichte opleidingen als voor opleidingen die je versterken, iets bijleren of je leven een nieuwe wending geven. Onder het motto een leven lang leren helpen de coaches van de Leerwinkel jongeren en volwassenen hun weg te vinden. Jij bepaalt de vragen en kiest je leertraject. De coach houdt rekening met jouw persoonlijke voorkeuren en noden, denkt met je mee en biedt juiste en neutrale informatie over opleidingen.

Hiervoor kan je terecht in een Leerwinkel:

- Met vragen over je studie- of beroepskeuze.
- Begeleiding en oriëntatie, individueel of in groep.
- Doorverwijzen naar de opleidingsinstellingen in jouw regio.
- Info over gelijkgeschakeling van je buitenlands diploma.

Vind een Leerwinkel in je buurt

 [leerwinkels](#)

HOGER ONDERWIJS

Vind je weg in de vele mogelijkheden om verder te studeren in het Vlaamse hoger onderwijs. Lees over de mogelijke opleidingen, hoe ze van elkaar verschillen en hoe je eraan begint. Ontdek hoeveel het kost om te studeren en welke hulp je kan krijgen.

22

Een graduaats-, bachelor- of masteropleiding?

27

Proeven, toetsen en examens

28

Leerkrediet

30

Hoger onderwijs voor iedereen

32

Flexibel studeren en open universiteit

35

Lerarenopleiding

36

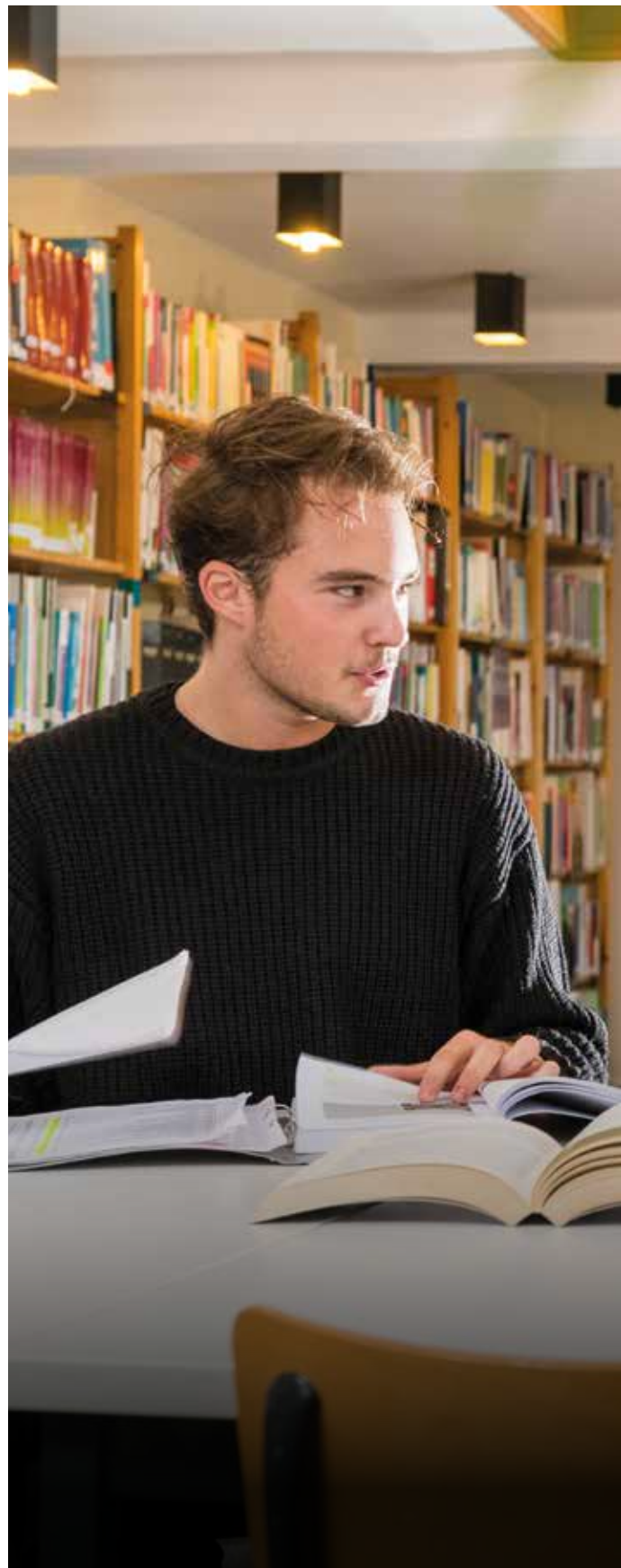
Onderwijskiezer

38

Studiekosten en -toelagen

40

Wat kan je waar studeren?

Graduaats-, bachelor- of masteropleiding?

In het hoger onderwijs heb je verschillende opleidingsniveaus: graduaat, bachelor en master. Ontdek waar je welk soort opleiding volgt, hoelang de opleiding duurt, hoeveel studiepunten ze omvatten en wat je erna kan doen.

Graduaat

Deze opleidingen zijn kort, krachtig en praktijkgericht. Ze bereiden je voor op een concreet beroep, zoals programmeur, sociaal werker, winkelmanager of vele andere. Minstens 1/3 van de opleiding bestaat uit praktijk: leren door het te doen.

Toelatingsvoorwaarden

Je kan inschrijven als je hebt voldaan aan de leerplicht én je minstens beschikt over 1 van volgende studiebewijzen:

- een diploma secundair onderwijs
- een studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs, dat minstens 3 jaar voor de inschrijving in de graduaatsopleiding behaald is
- een certificaat van een opleiding van secundair volwassenenonderwijs (of secundair onderwijs voor sociale promotie) van minimaal 900 lestijden
- een buitenlands studiebewijs dat als gelijkwaardig erkend is aan de Belgische diplomavooraarde. Hiernaast moeten buitenlandse studenten ook voldoen aan de Nederlandse taalvoorwaarde voor een graduaatsopleiding.

Details en aanvraagprocedures voor erkenning van andere diploma's kan je opvragen bij de onderwijsinstellingen.

HIER VOLG JE HET

hogeschool
School of Arts
HB05 Verpleegkunde volg je in een secundaire school (in een samenwerkingsverband met een hogeschool)

STUDIEPUNTEN

90 tot 120

AANTAL JAAR

1,5 tot 2 jaar voltijds
HB05 Verpleegkunde: 3 jaar

NA JE GRADUAATOPLEIDING

Ga je werken of volg je een bachelor. Wil je hierna een professionele bachelor volgen, dan kan dat via een verkort traject. Vraag ernaar in je hogeschool.

Professionele bachelor

Een professionele bachelor bereidt je voor op een job. Je leert via theorie en praktijk. Hier leer je meer dan 1 beroep, je maakt kennis met een ruimer werkveld. Zo kan je later kiezen tussen verschillende beroepen.

Toelatingsvoorwaarden

Als je minstens een diploma secundair onderwijs hebt behaald, kan je je inschrijven voor een bacheloropleiding. Een getuigschrift bso is onvoldoende. Ook buitenlandse studiebewijzen die als gelijkwaardig aan deze Belgische diplomavorwaarde erkend zijn, gelden voor een inschrijving in een bacheloropleiding.

Naast de diplomavorwaarde moet je ook voldoen aan de taalvoorwaarde voor de betrokken bachelor. Voor een aantal bachelors zijn er hiernaast bijkomende voorwaarden die je kan nalezen op p. 27.

HIER VOLG JE HET

hogeschool
School of Arts

STUDIEPUNTEN

180
Bachelor Verpleegkunde: 240

AANTAL JAAR

3 jaar voltijds
Bachelor Verpleegkunde: 4 jaar

NA JE PROFESSIONELE BACHELOROPLEIDING

- Ga je werken.
- Studeer je verder aan een hogeschool.
 - Je volgt een bachelor-na-bachelor (banaba).
Dat is 60 studiepunten. Je behaalt een extra diploma bachelor.
 - Je volgt een postgraduaat van 20 studiepunten of meer.
Je behaalt een postgraduaatgetuigschrift.
- Na een schakelprogramma kan je voor een masteropleiding gaan.

Academische bachelor en master

Wetenschappelijk onderzoek en theoretische kennis, daar draait het om bij de academische bachelor- en masteropleiding. De academische bachelor bereidt je voor op de master. Je rondt je master af met een masterproef.

Toelatingsvoorwaarden

De voorwaarden om te starten aan een academische bachelor, zijn hetzelfde als die voor een professionele bachelor, zie p. 23.

Heb je een academisch bachelordiploma? Dan kan je rechtstreeks inschrijven voor een masteropleiding. Een instelling kan weliswaar de toelating tot een master beperken tot afgestudeerden van een welbepaalde bachelor. In geval jouw academische bachelor geen toegang geeft tot die master, kan de instelling je eventueel toelaten als je met succes een voorbereidingsprogramma voltooit.

Heb je een professioneel bachelordiploma? Dit diploma geeft geen rechtstreekse toegang tot een master, maar in heel wat gevallen kan je wel doorstromen na het voltooien van een schakelprogramma of verkorte bachelor.

Wat als je niet voldoet aan de diplomavoorwaarde voor een graduaat of bachelor?

 [toelatingsvoorwaarden](#)

HIER VOLG JE HET

universiteit
School of Arts
Antwerp Maritime Academy

STUDIEPUNTEN

Academische bachelor: 180
Master: minimum 60

NA JE MASTEROPLEIDING

- Ga je werken.
- Studeer je verder aan de universiteit.
 - Je volgt een postgraduaat van 20 studiepunten of meer. Je behaalt een postgraduaat-getuigschrift.
 - Je volgt een master-na-master (manama) van minstens 60 studiepunten. Je behaalt een extra masterdiploma.
- Je gaat voor een doctoraat.

Na werkervaring terug fulltime student

Ik studeerde 1 jaar marketing en volgde dan de lerarenopleiding met als vakken muziek en informatica. Daarna heb ik 3 jaar in een magazijn gewerkt. Toen wist ik wat ik wilde en heb ik de bachelor Vastgoed gevolgd. Na de schoolstage had ik de smaak te pakken. Intussen werk ik zo'n 5 jaar in de immosector en richtte ik samen met mijn medevenoot Tim op 1 april 2022 - geen grap - een eigen zaak op. En kijk: we hebben 2 kantoren: een in Gent en een in Tielt.

Veel contact met mensen

Omdat onze klanten eerder 's avonds en in het weekend beschikbaar zijn, werken we op uren dat de meeste mensen vrij zijn. Tussen 6 en 9 's avonds is het money time. Daardoor kan je 's ochtends soms wat later beginnen. Ook toen ik nog niet mijn eigen baas was, had ik veel vrijheid om mijn dag in te vullen, zolang de resultaten er lagen op het einde van de rit. Je hebt best niks tegen bellen en rondrijden. Nog een voordeel: je komt met veel mensen in contact. Het leukste is als je een verkoop kan realiseren en mensen kan verderhelpen. Inspelen op hun behoeftes, onderhandelen en een woning aan de beste prijs kopen of verkopen.

Grote concurrentie

Er zijn heel wat vastgoedspelers op de markt, helaas werkt niet iedereen volgens de regels van de kunst. Volgens mij kan overleven op langere termijn enkel als je ernstig werk levert.

Het advies van Mathieu

Beslis niet te snel over wat je wil doen en geniet zoveel mogelijk van het leven. Wat je nu meteen gaat studeren heeft een impact, maar is niet definitief. Persoonlijk heb ik veel bijgeleerd door eerst een paar jaar te werken. Daarna wist ik beter wat ik wilde.

“

Wat je nu gaat studeren heeft een impact, maar is niet definitief. Persoonlijk heb ik veel bijgeleerd door eerst een paar jaar te werken.”

Mathieu • 31 jaar
Vastgoedmakelaar

Toetsen, proeven en examens

Starttoetsen hogescholen

Wil je een educatieve bacheloropleiding voor het kleuter-, lager of secundair onderwijs volgen?

Dan leg je eerst de starttoets voor de educatieve bacheloropleidingen af voor het betrokken academiejaar. De toetsen worden onder gecontroleerde omstandigheden afgenomen op vastgelegde data en op verschillende locaties. Om te mogen deelnemen moet je tijdig registreren. Deze toets geeft een beeld van je startniveau met jouw sterktes en eventuele werkpunten. De test gaat over je kennis van het Nederlands. Bij de instaptoets lager onderwijs maken ook Frans en wiskunde deel uit van de test. Na de test ontvang je een bewijs van deelname dat je nodig hebt om in te schrijven in de hogeschool. Dit bewijs blijft 1 academiejaar geldig.

 vlaamsehogescholenraad.be/nl/start-toets

Starttoetsen universiteiten

Voor een aantal universitaire STEM-opleidingen bestaat er een starttoets. De toets geeft je een goed beeld van je wiskundige en wetenschappelijke vaardigheden en kennis. Zo weet je waar je staat in verhouding tot het verwachte instapniveau van de bacheloropleiding. Daarnaast laat dit resultaat je toe je kennis en vaardigheden te vergelijken met die van andere deelnemers.

De starttoets is verplicht om te mogen inschrijven voor:

- Bachelor of Science in de ingenieurswetenschappen
- Bachelor of Science in de bio-ingenieurswetenschappen
- Bachelor of Science in de biomedische wetenschappen
- Bachelor of Science in de ingenieurswetenschappen: architectuur
- Bachelor of Science in de industriële wetenschappen
- Bachelor of Science in de bio-industriële wetenschappen
- Bachelor of Science in de biowetenschappen
- Bachelor of Science in Engineering Technology
- Bachelor of Science in de farmaceutische wetenschappen
- Bachelor of Science in de wiskunde
- Bachelor of Science in de fysica/fysica en de sterrenkunde

Op de website ontdek je alle opleidingen waarvoor er een starttoets bestaat, wat het inhoudt, wanneer je moet inschrijven en waar de toets plaatsvindt.

 ijkingstoets.be

Starttoetsen: het resultaat is niet bindend

Na het invullen van de starttoets, ontvang je feedback. Je krijgt zo zicht op je sterktes, zwaktes en eventuele werkpunten. Een goed resultaat kan je sterken in je studiekeuze. Bij een lage score krijg je van de hogeschool of universiteit een verplichte remediëring. Wat je resultaat ook is, je kan sowieso inschrijven in de opleiding.

Artistieke toelatingsproef

Voor de academische bacheloropleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunsten en Muziek en podiumkunsten kan je niet rechtstreeks inschrijven. Naast de algemene toelatingsvoorwaarden moet je eerst slagen voor de artistieke toelatingsproef van jouw gekozen studierichting in de betrokken hogeschool. Alle details over deze proeven vind je op de websites van de hogescholen.

Toelatingsexamen arts, tandarts en dierenarts

Wil je geneeskunde, diergeneeskunde of tandheelkunde studeren? Dan moet je eerst het verplichte toelatingsexamen voor arts, tandarts of dierenarts afleggen dat de Vlaamse overheid elk jaar organiseert. Als je slaagt én gunstig gerangschikt bent, mag je met de opleiding starten. Het examen bestaat uit 2 onderdelen:

- Een toets van je kennis en inzicht in wiskunde, fysica, chemie en biologie.
- Een peiling naar je vaardigheden die van belang zijn om de opleiding met succes af te ronden.

Overweeg je om deel te nemen aan het toelatingsexamen? Begin je op tijd voor te bereiden én schrijf je snel in. Vanaf januari 2023 vind je op de website hieronder alle informatie over de inhoud en leerstof van het examen 2023, net als examenvragen van de voorbije jaren, studeertips, de termijn en voorwaarden om in te schrijven.

 toelatingsexamensvlaanderen.be

Leerkrediet

Je hebt er zeker al van gehoord: leerkrediet. Wat is dat, waarom bestaat het en hoe ga je ermee om?

Wat is het?

Leerkrediet heeft niets te maken met geld of inschrijvingsgeld. Het is het totale pakket van studiepunten dat je gedurende je studieloopbaan kan inzetten voor een inschrijving in een bachelor- of masteropleiding.

Als je start in het Vlaamse hoger onderwijs, krijg je een leerkrediet van 140 studiepunten. Je krijgt het éénmaal voor je volledige studieloopbaan. Er verdwijnen punten wanneer je inschrijft voor een opleiding of opleidingsonderdeel. Ben je geslaagd, dan win je die punten terug. Ben je niet geslaagd, dan verlies je de punten.

Waarom bestaat het?

Je leerkrediet weerspiegelt je studiesucces. Zomaar blijven studeren zonder resultaat te boeken, kan niet. Je leert als student verantwoord om te gaan met je studiekeuze en -succes.

Voorbeeld:

- Je schrijft je in voor een voltijds academiejaar. Dit komt overeen met 60 studiepunten. Deze studiepunten worden afgetrokken van je leerkrediet (=140 studiepunten).
 $140 - 60 = 80$
- Je bent geslaagd, in de 1e of 2e zitting, dat maakt geen verschil. Je krijgt je ingezette 60 studiepunten terug. De eerste 60 studiepunten die je verwerft als je ingeschreven bent met een diplomacontract krijg je eenmalig dubbel terug. Het maakt niet uit of je die 60 studiepunten verwerft tijdens de 1e fase van de opleiding of tijdens meerdere academiejaren.
 $80 + (60 \times 2) = 200$
- Je bent niet geslaagd, voor 1 of meerdere vakken, dan verlies je die ingezette studiepunten.

Hoeveel leerkrediet heb ik nog?

Hou je leerkrediet tijdens je studie goed in het oog. Je kan de stand raadplegen via burgerprofiel.be of via je onderwijsinstelling.

Leerkrediet laag of op nul

Loopt je studie niet zoals het hoort en verlies je veel leerkrediet? Je hogeschool of universiteit kan je hierin adviseren en begeleiden. Komt je leerkrediet op of onder nul, dan kan een hogeronderwijsinstelling je inschrijving weigeren. Inschrijven is enkel mogelijk met de toestemming van de hogeronderwijsinstelling. Het inschrijvingsgeld kan in dat geval hoger liggen.

Voor deze opleidingen heb je geen leerkrediet nodig:

- Schakel- of voorbereidingsprogramma
- Graduaatsopleidingen
- HBO5-opleiding Verpleegkunde
- Postgraduaatsopleiding
- Bachelor-na-bacheloropleiding
- Master-na-masteropleiding
- Educatieve bacheloropleiding als je al een bachelordiploma hebt
- Educatieve masteropleiding als je al een masterdiploma hebt

“

Loopt je studie niet zoals het hoort en verlies je veel leerkrediet? Je hogeschool of universiteit kan je hierin adviseren en begeleiden.”

Ook wanneer je je inschrijft met een examencontract heb je geen leerkrediet nodig. Dan volg je geen les of practica, je studeert op eigen houtje en legt examens af. Meer info op p. 32.

 [info@leerkrediet](mailto:info@leerkrediet.be)

 burgerprofiel.be

Hoger onderwijs voor iedereen

Heb je dyslexie en droom je ervan leraar te worden in het basisonderwijs? Dat kan. Met aangepaste methoden en technieken kan je dat diploma behalen. Voorleessoftware of meer tijd voor een examen kan een verschil maken.

Omdat iedereen de kans verdient hogere studies aan te vatten, bestaan er tal van oplossingen. Praat erover met de onderwijsinstelling.

Ook wanneer je dyscalculie, ADHD, een vorm van autisme of een chronische ziekte hebt, kan je je droom waarmaken. Ook met een auditieve, visuele of motorische beperking of mentale klachten kan dat.

Goede raad van **Valerie**

“Iedereen kan een aangepaste opleiding vinden”, zegt Valerie Vanhees, coördinator SIHO, Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs. “Mijn advies is: ga bij je studiekeuze uit van je sterktes en ken je minder sterke punten. Verken vooraf wat de opleiding inhoudt. Neem daarvoor zeker contact op met de hogeschool of universiteit waar je wil studeren. Elke instelling heeft hiervoor een aanspreekpunt.”

Preventief inclusief

“Veel onderwijsinstellingen werken hard om zo inclusief mogelijk te zijn en dat zelfs preventief. Zo zijn er die bij een examen extra tijd aanbieden aan alle studenten, zonder dat je een attest hoeft voor te leggen. Dat kan ook handig zijn wanneer je thuistaal niet Nederlands is of wanneer je het tijdelijk moeilijk hebt. Een ander hulpmiddel is alle lesopnames online ter beschikking stellen. Ben je niet goed te been of wil je de les op jouw tempo volgen, dan is dat bijzonder handig.”

Tip 1 **Praat erover**

Ga praten met de onderwijsinstelling waar je een opleiding wil volgen. En bespreek wat ze kunnen doen voor jou.

Tip 2 **Is de volledige opleiding haalbaar?**

Kijk verder dan de vakken van het 1e jaar, het zou jammer zijn in het 2e of 3e jaar vast te lopen.

Tip 3 **Inzicht in je beperking: bekijk fiche**

Om meer inzicht te krijgen in je beperking, vind je op de juiste fiche aandachtspunten, tips en links om je voor te bereiden op het hoger onderwijs.

Alle info over inclusief onderwijs, de fiches en aanspreekpunten vind je op:

 siho.be

Wist je dat?

Om zoveel mogelijk studenten, ook met een beperking, de kans te geven een buitenlandse studie-ervaring op te doen, is het Europese project Inclusive Mobility in het leven geroepen.

 inclusivemobility.eu

Flexibel studeren en open universiteit

Wil of kan je geen voltijds dagonderwijs volgen?

Ook dan zijn er verschillende mogelijkheden om een diploma hoger onderwijs te behalen.

Flexibel studeren

Je kan met je hogeschool of universiteit een individueel studieprogramma bespreken. Je bepaalt samen met je instelling voor hoeveel studiepunten je inschrijft. Je kan vaak ook kiezen voor begeleide zelfstudie, afstandsonderwijs of e-learning.

Werktraject: werken + studeren

Studeren combineren met werken of een gezin kan met een werktraject. Sommige opleidingen kan je in avond- of weekendonderwijs volgen, of gegroepeerd op een dag in de week.

Examencontract

Je kan ook een examencontract afsluiten. Dan volg je geen les of practica, je studeert op eigen houtje en legt examens af. Zo kan je een diploma behalen voor een volledige opleiding. Informeer je bij je hogeschool of universiteit.

Creditcontract

Wil je enkel bepaalde onderdelen van een opleiding volgen? Dan kan je een creditcontract afsluiten met je hogeschool of universiteit. Je volgt les, krijgt begeleiding en legt examens af voor deze specifieke vakken.

Open universiteit

Bij de Open Universiteit (Nederland) kan je bachelor- en masteropleidingen volgen. Het gaat om zelfstudie met begeleiding van een studiecencentrum van een Vlaamse universiteit.

Let wel op: hier behaal je een Nederlands diploma.

Als je in Vlaanderen solliciteert, kan een werkgever vragen om dat diploma gelijkwaardig te laten verklaren met een Vlaams diploma. Dat kan bij NARIC Vlaanderen.

 [ou.be](https://www.ou.be)

 [naric.be](https://www.naric.be)

Warme plek, leuke sfeer

In mijn laatste jaar middelbaar volgde ik Sportwetenschappen. Dat was helemaal mijn ding. Maar wat erna? Ik was sociaal en goed in zorgen voor anderen: in combinatie met mijn liefde voor bewegen dacht ik aan Kiné- of Ergotherapie. Toen kwam verpleegkunde in het vizier en dat sprak me meteen aan, ook omdat het praktijkgericht was. Ik had geluk: mijn ouders hebben me goed begeleid. Ik begon aan de studies en al snel volgde de eerste stage, dan weet je meteen of het iets voor jou is. Op het einde van het 2e jaar koos ik voor sociale verpleegkunde.

2 jobs 50/50

Na 3 jaar studeren was ik nog niet klaar om te gaan werken. Via een schakeljaar behaalde ik mijn master in het sociaal werk en sociaal beleid. Voor mijn thesis belandde ik in een woonzorgcentrum. Directeur Jan vroeg of ik er wilde werken: ze hadden een vacature bij de personeelsdienst. Ik ben erin gedoken en heb heel veel geleerd. Na 1 jaar miste ik het contact met de mensen en wilde ik de zorg in. Nu doe ik beide jobs 50/50 en dat geeft een leuke afwisseling. Ik put voldoening uit beide jobs.

Vrijheid, kansen en verantwoordelijkheid

Je krijgt heel veel vrijheid, kansen en verantwoordelijkheid om projecten zelf in te vullen en je werk in te delen. Hierover nadenken samen met collega's is best uitdagend. Het woonzorgcentrum is een warme plek met een leuke sfeer en fijne collega's. We kunnen altijd bij elkaar terecht. De taken zijn niet strikt afgelijnd, ik kook hier ook samen met de bewoners en maak daarna alles weer netjes. Het leukste aan mijn job is het contact met de bewoners en manieren vinden om te communiceren met mensen met dementie. Mijn valkuil is grenzen stellen voor mezelf. Ik vind het moeilijk om naar huis te vertrekken als de job nog niet af is.

Het advies van Astrid

Doe wat je graag doet, forceer niks, zo ga je met volle zin werken.

Astrid • 26 jaar
Verpleegkundige

“

Altijd blij als ik een smile kan toveren op het gezicht van bewoners of hun familie.”

Zoek vrienden die je laten uitblinken

In het middelbaar volgde ik Latijn-Moderne talen. Dat was me afgeraden, ik heb het toch gedaan. Toen ik naar de universiteit wilde, vonden sommigen dat te hoog gegrepen. Ik zette door en haalde zonder veel problemen mijn master in de Communicatiewetenschappen. Mijn laatste jaar liep ik stage bij een communicatiebureau. Zo kreeg ik naast de theorie een idee van de praktijk. Het beviel me zo goed dat ik er gebleven ben.

In avondonderwijs volgde ik een postgraduaat Digitale Marketing, een onderdeel dat ik gemist had aan de universiteit. Daarna volgde ik ook User Experience Design in avondonderwijs. Als je jong bent, vind ik het goed te doen om werk en avondschoon te combineren. Na 3,5 jaar werken voor een communicatiebureau wilde ik ook de bedrijfskant ontdekken. Zo werk ik sinds kort voor een online boodschappendienst.

We houden de klantenervaring tegen het licht via bevestigingen. En zoeken constant naar manieren om die ervaring te verbeteren. Ik krijg er veel kansen, vrijheid en vertrouwen. Ik maak deel uit van een team van experts, we luisteren naar elkaar en dagen elkaar uit. Het enige minpuntje: vroeger fietste ik in 10 minuten naar mijn werk, nu ben ik wel even onderweg. Gelukkig reis ik graag met de trein.

Het advies van Laura

Doe wat je graag doet. Als je iets gevonden hebt dat je interesseert: begin eraan. Met karakter, doorzettingsvermogen en de wil om uit te blinken, komt het goed. Geloof in jezelf, zoek vrienden die je naar een hoger level tillen. Leg gerust de lat voor jezelf een beetje hoger. Lukt het niet de eerste keer, dan is dat geen ramp.

“

Latijn of universiteit, dat is niets voor jou, kreeg ik te horen. Ik heb het allebei gedaan. Als het je interesseert en je zet door, dan kom je er wel.”

Laura • 26 jaar
Digital marketeer

Lerarenopleiding

Je kan op 3 verschillende opleidingsniveaus in het hoger onderwijs een lerarenopleiding volgen. Je kan meteen na het secundair voor de lerarenopleiding gaan of de opleiding volgen als aanvulling op een eerder behaald diploma of na relevante werkervaring.

Leraar kleuter-, lager of secundair onderwijs

Educatieve bacheloropleiding

Er bestaan 3 bacheloropleidingen in hogescholen: voor kleuter-, lager of secundair onderwijs. Elke opleiding bedraagt 180 studiepunten, met minstens 45 studiepunten voor praktijkervaring. In de educatieve bachelor voor kleuteronderwijs en voor lager onderwijs krijg je een opleiding als klasleraar: je mag alle vakken geven. In de opleiding voor het secundair onderwijs kies je 2 onderwijsvakken. Voor je kan starten in een educatieve bacheloropleiding moet je verplicht deelnemen aan de niet-bindende instaptoets lerarenopleiding, zie p. 27.

Al een bachelordiploma op zak?

Volg dan een verkorte educatieve bachelor, goed voor 60 studiepunten, waarvan minstens 30 voorzien zijn voor praktijkervaring.

Leraar secundair onderwijs of kunstvakken

Educatieve masteropleiding

De educatieve master, die je onmiddellijk na je academische bacheloropleiding kan volgen, combineert een masteropleiding in het domein van je keuze met een opleiding tot leraar. Je bachelordiploma bepaalt welk van de 10 educatieve masteropleidingen je kan volgen. Elke educatieve masteropleiding bedraagt 90 of 120 studiepunten, waarvan 60 studiepunten voor het lerarenvak. De helft hiervan, namelijk 30 studiepunten zijn voorbehouden voor praktijkervaring.

Al een masterdiploma op zak?

Dan kan je een verkorte educatieve masteropleiding volgen. Deze opleiding bedraagt meestal 60 studiepunten, waarvan je 30 studiepunten aan praktijk besteedt. Je volgt de (integrale of verkorte) educatieve masteropleiding aan een universiteit of School of Arts.

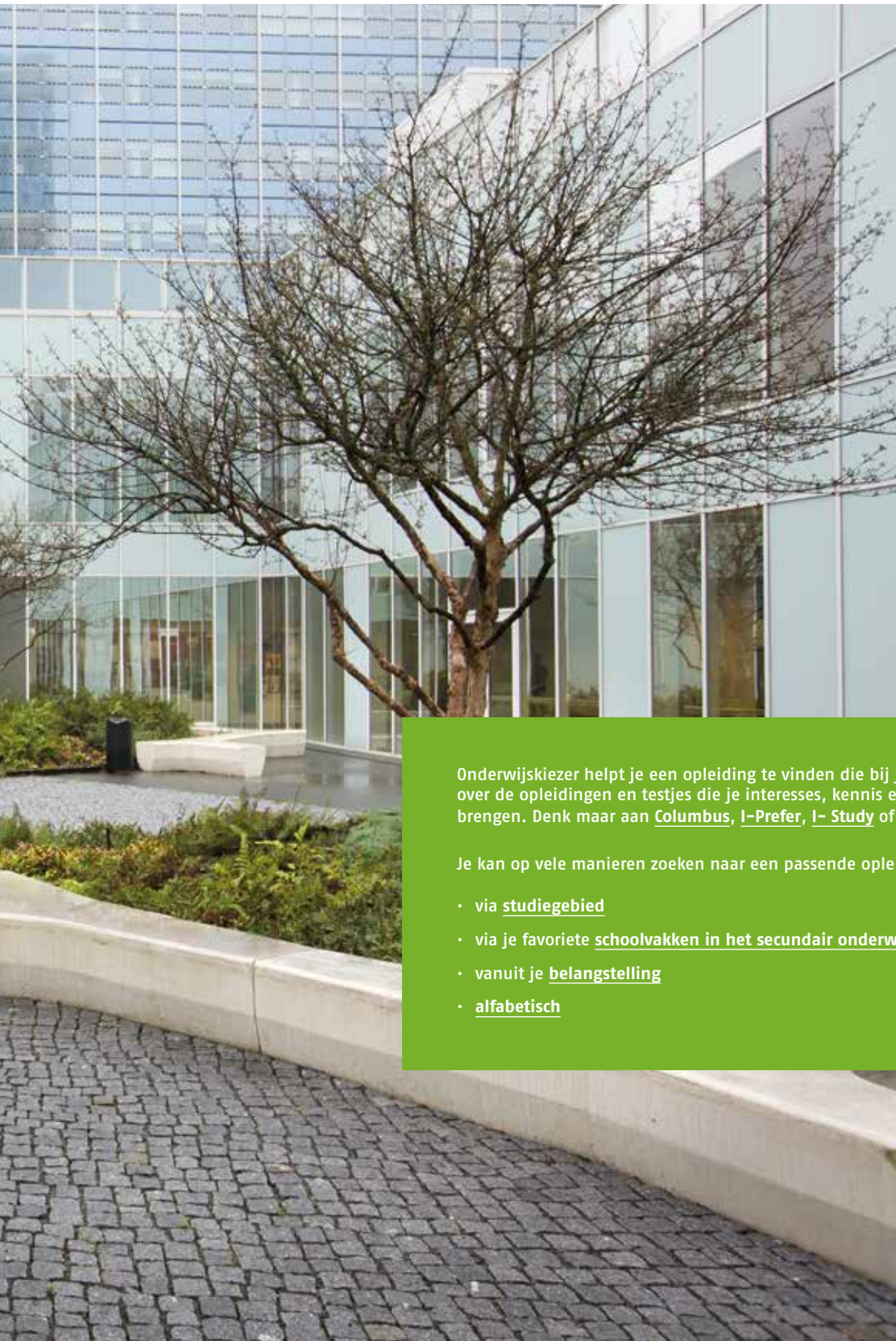
Leraar praktijk- of technische vakken

Educatieve graduaatsopleiding

Heb je een diploma secundair onderwijs en minstens 3 jaar nuttige werkervaring in het praktijkvak of technisch vak dat je later wilt onderwijzen, dan kan je deze opleiding volgen om praktijkleerkracht te worden. De opleiding bedraagt 90 studiepunten, waarvan je 40 studiepunten aan praktijk besteedt.

 lesgeven.vlaanderen

Onderwijskiezer helpt je een opleiding te vinden die bij je past. Met informatie over de opleidingen en testjes die je interesses, kennis en studiehouding in beeld brengen. Denk maar aan Columbus, I-Prefer, I- Study of Explorer.

Je kan op vele manieren zoeken naar een passende opleiding, zoals:

- via studiegebied
- via je favoriete schoolvakken in het secundair onderwijs
- vanuit je belangstelling
- alfabetisch

Welke studiekosten en -toelagen zijn er?

Inschrijvingsgeld

Als je je inschrijft aan een hogeschool of universiteit betaal je studie- of inschrijvingsgeld voor de lessen, de onderwijsactiviteiten en examens. Het bedrag hangt af van:

- De onderwijsinstelling en de richting die je kiest.
- Het aantal studiepunten dat je opneemt.
- Je mogelijk recht op een studietoelage.
- Of je je inschrijft voor een diploma-, credit- of examencontract zie p.32.

 [info studiegelden](#)

Andere studiekosten

Naast het inschrijvingsgeld heb je nog andere studiekosten: denk maar aan de aankoop van boeken, cursussen en ander studiemateriaal, een abonnement op het openbaar vervoer, huisvesting... Wil je een vollediger beeld krijgen van je studiekosten? Dan kan je contact opnemen met de studentenvoorziening of sociale dienst van je hogeschool of universiteit.

Studietoelage

Kan je als student financiële steun gebruiken? Een studietoelage kan voor jou het verschil maken. Dan betaal je als beursstudent automatisch minder inschrijvingsgeld. Ga je op kot? Dan krijg je een hogere toelage. Niet je ouders, wel jijzelf krijgt dit bedrag op je rekening als je 18+ bent.

1. Check of je er recht op hebt: ontdek [de voorwaarden](#)
Het inkomen van je ouders en je gezinssituatie zijn 2 bepalende factoren.
2. Vraag je toelage eenvoudig aan door een profiel aan te maken via het digitaal loket op [studietoelagen.be](#)

Kom je net niet in aanmerking voor een studietoelage? Misschien kan je als bijna-beursstudent minder inschrijvingsgeld betalen.

Studiefinanciering of studielening

Naast de studietoelagen van de Vlaamse overheid kan je voor studiefinanciering of een studielening ook terecht bij de studentenvoorziening of sociale dienst van je universiteit of hogeschool. Of voor een overbruggingslening, als je door omstandigheden tijdelijk extra kosten hebt. Die voorziening of dienst kan ook een renteloos voorschot op je studietoelage toestaan. Informeer je.

- [studietoelagen.be](#)
- [centenvoorstudenten.be](#)
- [info studiegelden](#)

Wat studeer je waar?

ANTWERP MARITIME ACADEMY (voorheen Hogere Zeevaartschool) Antwerpen amacademy.be	KAREL DE GROTE HOGESCHOOL Antwerpen kdg.be
AP HOGESCHOOL Antwerpen – Mechelen – Turnhout ap.be	LUCA SCHOOL OF ARTS Brussel – Gent – Leuven – Genk luca-arts.be
ARTEVELDEHOGESCHOOL Gent – Oudenaarde arteveldehogeschool.be	ODISEE Aalst – Brussel – Dilbeek – Gent – Schaarbeek – Sint-Niklaas odisee.be
ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL Brussel – Diest – Leuven erasmushogeschool.be	THOMAS MORE Antwerpen – Duffel – Geel – Lier – Mechelen Sint-Katelijne-Waver – Sint-Niklaas – Turnhout Vorselaar – Westerlo thomasmore.be
HOGENT Aalst – Bottelare – Gent – Lokeren – Melle hogent.be	KU LEUVEN Aalst – Antwerpen – Brugge – Brussel – Diepenbeek Geel – Gent – Kortrijk – Leuven – Sint-Katelijne-Waver kuleuven.be
HOGESCHOOL PXL Diepenbeek – Hasselt pxl.be	UNIVERSITEIT ANTWERPEN Antwerpen uantwerpen.be
HOGESCHOOL UCLL Diepenbeek – Diest – Genk – Hasselt – Heverlee – Leuven ucll.be	VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL Brussel vub.be
HOGESCHOOL VIVES Brugge – Kortrijk – Oostende – Roeselare – Torhout vives.be	UNIVERSITEIT GENT Kortrijk – Gent ugent.be
HOWEST Brugge – Kortrijk – Oudenaarde howest.be	UNIVERSITEIT HASSELT Diepenbeek – Hasselt uhasselt.be

Wil je een volledig overzicht van alle studiegebieden en –richtingen in het hoger onderwijs? En wat je waar kan studeren? Scan de QR-code.

Ontdek alle opleidingen in het hoger onderwijs

Wil je de mogelijkheden nog eens overlopen? Of heb je besloten wat je wil studeren en nu wil je weten waar je deze studies kan volgen?

Op de website van de hogeschool of universiteit van je keuze vind je het studieprogramma, de leslocaties en alles wat je wil weten over het studentenleven.

Voor het volledige studieaanbod, adressen en alle nuttige info, check onderwijskiezer.be.

Alle door de Vlaamse overheid erkende graduaats-, bachelor- en masteropleidingen, vind je op hogeronderwijsregister.be

MOGELIJKHEDEN BUITEN HET VLAAMSE HOGER ONDERWIJS

Een loopbaan bij de politie, brandweer, defensie of in de luchtvaart? Wil je zelfstandige worden? Of verder studeren in het secundair onderwijs? Naar het buitenland voor een opleiding? Ontdek de verschillende mogelijkheden buiten het Vlaamse hoger onderwijs.

44

Politie, defensie, luchtvaart en brandweer

50

Kerkelijk hoger onderwijs

51

Studeren in het buitenland

53

SYNTRA

55

Opleidingen om te starten als zelfstandige

56

Verder studeren in het secundair onderwijs

Politie, defensie, luchtvaart & brandweer

Altijd al gedroomd van een job als militair
of politie-agent?

Een carrière als beroepspiloot
of bij de brandweer?

Hier ontdek je meer over deze specifieke
opleidingen en jobs.

Politie

Zie je jezelf als politie, beveiligingsagent of inspecteur? Het verkeer regelen, diefstal voorkomen, fraudeurs of snelheidsduivels betrappen, tussenkomen bij familiesituaties, een administratieve rol opnemen ... Bij de Lokale of Federale Politie kan je kiezen uit meer dan 100 expertises, zowel met als zonder uniform. Elk jaar zoeken ze 3.000 nieuwe talenten om het politiekorps te versterken. Mensen helpen, daar gaat het om bij de politie. Integriteit, respect en handelen met een open geest vormen dan ook de kernwaarden. Waken over de individuele vrijheden en rechten, en controleren dat iedereen de regels naleeft. Zo draagt de politie bij aan de maatschappelijke veiligheid en de democratie.

Hier zie je de mogelijke jobs:

Operationele kader

- politieagent (selectieprocedure)
- beveiligingsagent (selectieprocedure)
- politie-inspecteur (selectieprocedure)
- hoofdinspecteur (interne promotie)
- hoofdinspecteur met bijzondere specialisatie
(externe werving op basis van welbepaald bachelordiploma)

- commissaris en hoofdcommissaris
(interne promotie en externe werving op basis van masterdiploma)

Om tot het operationele kader te behoren zijn er toelatingsvoorwaarden. Als je slaagt voor de selectieproeven, kan je een politie-opleiding volgen in een van de politie-academies.

Administratief en logistiek kader

Onthaalmedewerker, boekhouder, jurist, technische kracht, ICT- of communicatiedeskundige... Deze ondersteunende functies zonder uniform maken 20% uit van het politiepersoneel uit. Per niveau zie je het vereiste diploma.

Diplomavereiste:

- Niveau D (geen diploma nodig)
- Niveau C (diploma secundair onderwijs)
- Niveau B (bachelordiploma)
- Niveau A (masterdiploma)

Alle vacatures bij de politie vind je op:

 jobpol.be

Defensie

Defensie bestaat uit 4 delen: de Land-, Lucht-, Marine en Medische component. Bij elk component kan je aan de slag in een brede waaier van zowel uitvoerende als leidinggevende jobs. Hieronder vind je ze terug, telkens met de bijhorende diploma-vereisten en instroommogelijkheden. Je loopbaan start met een uitdagende militaire en professionele opleiding afgestemd op jouw toekomstige job.

Soldaat of Matroos (Uitvoerende job)

Als soldaat of matroos is er geen getuigschrift basisonderwijs, diploma of ervaring vereist. Je wordt door Defensie gratis opgeleid en je ontvangt een salaris. Je start in het contract Beperkte Duur (BDL). Tijdens je loopbaan kan je naar een contract onbepaalde duur schakelen.

Onderofficier

(Leidinggevende job)

[Diploma secundair onderwijs of bachelor](#)

Afhankelijk van jouw job start je in een contract onbepaalde duur of beperkte duur. Het contract beperkte duur kan je tijdens je loopbaan omzetten naar een contract onbepaalde duur.

- De Koninklijke School voor Onderofficieren Sint-Truiden verzorgt zowel de basisopleiding als de voortgezette vormingen tot technisch en niet-technisch onderofficier.
- Je kan via Defensie ook een bachelordiploma behalen. Het aanbod van de verschillende bacheloropleidingen wordt jaarlijks afgestemd op de noden van Defensie. Je studies worden volledig betaald door Defensie en tijdens de vakantieperiodes volg je aanvullend militaire en fysieke vormingen.
- Je kan het bachelortraject ook aanvatten vanaf het tweede bachelorjaar. Je dient dan wel geslaagd te zijn voor het eerste jaar. Je zet het tweede bachelorjaar verder als militair student. Ook hier worden je studies volledig betaald door Defensie en volg je bijkomende militaire en fysieke vormingen tijdens een deel van de vakantieperiodes.
- Heb je je bachelor al behaald en zoekt Defensie jouw afstudeerrichting? Dan kan je solliciteren als onderofficier (niveau B) waarbij je loopbaan een extra versnelling krijgt.

Officier

(Leidinggevende job en management)

[Diploma secundair onderwijs of hoger](#)

Defensie biedt verschillende trajecten tot officier, aangeboden in verschillende contracten:

Via de Koninklijke Militaire School (KMS) (studietraject volledig betaald door Defensie), de universiteit van Defensie in Brussel waar je naast een militaire en sportieve opleiding kiest voor:

- Master in de Polytechnische wetenschappen (burgerlijk ingenieur)
- Master in de Sociale en militaire wetenschappen

Via een burgeruniversiteit of hogeschool (studietraject volledig betaald door Defensie en, militair en sportief aangevuld door de KMS) in de afstudeerrichtingen:

- Master in de Nautische wetenschappen (Antwerp Maritime Academy)
- Master in de industriële wetenschappen
- Master in de geneeskunde, tandheelkunde, diergeneeskunde of farmaceutische wetenschappen

Een reeds behaald bachelor- of masterdiploma, waarvoor een specifieke vacature werd uitgeschreven:

- Master in de psychologie, master in de rechten, ...
- Een reeds behaald bachelor- of masterdiploma, zonder specifieke vacature:
- Officier in een militaire specialiteit (logistiek, paracommando, air mission support, ...)

Een reeds afgewerkte eerste of tweede bachelor in een gevraagde studierichting:

- Zoals geneeskunde, tandheelkunde, industriële wetenschappen, ...
- Je studeert verder aan dezelfde hogeschool of universiteit, als militair student,
- Je verdere studies worden volledig betaald door Defensie,
- Je wordt tijdens een deel van de vakantieperiodes aanvullend gevormd tot officier in de Koninklijke militaire school te Brussel.

Via het Hulpkader:

- Op basis van een diploma secundair onderwijs de opleiding tot luchtverkeersleider of piloot aanvatten.

 mil.be

Luchtvaart

Altijd al van gedroomd om een Boeing 747 te besturen? Wil je beroepspiloot worden en passagiers op hun bestemming brengen, dan is je eerste missie slagen voor het officiële examen voor commercieel piloot georganiseerd door het DGLV of Directoraat-Generaal Luchtvaart.

De opleiding bestaat uit 3 delen:

1. Medische keuring
2. Theorie
3. Praktijk

Er zijn 3 manieren om de theorie en praktijk onder de knie te krijgen, waarbij Engels de voertaal is:

1. Je volgt een modulaire cursus bij een privé-opleidingsinstelling die erkend is door het DGLV. Je mag theorie en praktijk bij verschillende opleidingsinstellingen volgen en er zit geen tijdslimiet op de totale opleiding, wel op de aparte onderdelen.
2. Je volgt theorie en praktijk bij eenzelfde privé-opleidingsinstelling die erkend is door het DGLV. Deze opleiding rond je af in maximum 36 maanden.
3. Je volgt de professionele bacheloropleiding Luchtvaart, aspirant-lijnpiloot. Nadat je je bachelordiploma behaald hebt, kan je je vliegvergunning behalen door binnen de 36 maanden de praktijkopleiding te volgen. Die bestaat uit zo'n 200 vliegreizen.
 - Deze opleiding kan je volgen aan hogeschool VIVES, Campus Oostende VLOC.

Vergunning

 [info vergunningen](#)

Medische keuring

 [veiligheid piloten](#)

Gepassioneerd door vliegtuigen, helikopters en drones terwijl je met beide benen op de grond staat? Dan kan luchtvaarttechnologie je ding zijn, in de bacheloropleiding leer je meer over ontwerp, productie, planning, inspectie en onderhoud van alles wat vliegt.

- Deze opleiding volg je aan hogeschool VIVES, Campus Oostende VLOC.

Brandweer

Naast brandbestrijding treedt de brandweer ook op als ambulancedienst voor spoedgevallen, om geknelde mensen uit geaccidenteerde voertuigen te bevrijden, de openbare weg vrij te maken na een zwaar ongeval, mensen te helpen bij overstromingen, explosies, instortingen. Ook bij kleinere problemen snelt de brandweer te hulp, zoals mensen die vastzitten in liften.

Wil je aan de slag bij de brandweer? Dan is de eerste stap je Federaal Geschiktheidsattest of FGA behalen. Dat bestaat uit 3 modules:

1. Competentietest
2. Operationele handvaardigheidstest
3. Lichamelijke geschiktheidsproeven

Je kan gaan voor vrijwilliger of voor professioneel brandweerpersoneel volgens je wensen en de beschikbare vacatures.

Als je het FGA op zak hebt, kan je solliciteren bij een hulpverleningszone naar keuze.

Je FGA is geldig voor onbepaalde duur, behalve voor het onderdeel lichamelijke geschiktheidsproeven waarvoor het attest 2 jaar geldig blijft.

Na het solliciteren volg je de basisopleiding B01 van 264 uur. De opleiding loopt over ± 2 jaar met 1 lesdag per week.

ikwordbrandweer.be

Super tevreden bij de brandweer

Na het middelbaar schreef ik me in voor de opleiding industrieel ingenieur. Toen we op het einde van het 1e semester een stageplaats mochten kiezen, heb ik me uitgeschreven. Het was niet iets dat ik me de rest van mijn leven zag doen. Dan heb ik een tijdje in de horeca gewerkt en nagedacht welk soort job ik wilde doen. Ik besloot de toelatingsproef bij de politie af te leggen. Er was een schrijfoefening bij en omdat ik te veel schrijffouten had, was ik niet geslaagd. Gelukkig maar, want zo ben ik bij de brandweer beland en daar ben ik nu heel erg tevreden.

Attest, opleiding, eed

Ik behaalde mijn FGA of Federaal Geschiktheidsattest en dan was het wachten op een geschikte vacature. Die kwam er bij de Tiense brandweer en daar ben ik sinds eind 2018 aan de slag als vrijwilliger. Na de opleiding als brandweerman

Bij de brandweer kan je straffe dingen doen. Het werkritme is aangenaam en de teamsfeer super. Ik kan mensen helpen op een unieke manier wanneer ze dat hard nodig hebben.”

Jerom • 24 jaar
brandweerman

legde ik de eed af zoals alle ambtenaren in België: 'Ik zweer getrouwheid aan de Koning, de Grondwet en de wetten van het Belgische volk.' Daarna volgde ik 1 jaar stage. Ik haalde mijn rijbewijs C en volgde ook de ambulanciersopleiding. Nu ruk ik ook regelmatig mee uit met de ambulance.

Van vrijwilliger naar beroeps

Terwijl ik op de wachtlijst sta om beroepsbrandweerman te worden, volg ik de opleiding om sergeant te worden. Daar komt onder andere chemie en fysica bij kijken. En hoe je bij een interventie de juiste beslissingen neemt en een team aanstuurt. Die lessen volg ik 1 dag per week gedurende een jaar. Zo ben ik er klaar voor wanneer er een vacature is.

Super teamsfeer

Het mooie aan mijn job vind ik dat het redelijk goed verdient en werkzeker is. Het is ook avontuurlijk: bij de brandweer kan je leuke, vette

dingen doen. Het werkritme is aangenaam: als vrijwilliger kan je kiezen wanneer je beschikbaar bent. Je bent 24 uur van dienst en daarna ben je 3 dagen vrij. Je hebt dus tijd voor een 2e beroep of voor je gezin. Verder is de teamsfeer hier super. En ik kan mensen helpen op een unieke manier wanneer ze dat hard nodig hebben, dat geeft veel voldoening.

Het advies van Jerom

In de zomervakantie na het middelbaar wist ik totaal niet wat ik wilde doen. Ik heb me toen maar ingeschreven in een richting die veel van mijn klasgenoten kozen. Zelfs al deed ik het maar kort, het is niet verloren. Je leert er altijd iets uit. En voelt het niet goed, probeer dan iets anders. Hoe meer je probeert, hoe beter je weet wat je bevalt. Uit vakantiewerk of een studentenjob kan je ook veel halen: werk je graag in de tuin, in een winkel, in de horeca? En tegelijk: niet te veel werken hé, geniet van het leven.

Kerkelijk hoger onderwijs

Rooms-katholieke godsdienst

- **Priester**

Opleiding van 7 jaar

Johannes XXIII-seminarie
Lemmensberg 1, 3000 Leuven
Tel. 016 31 02 00

📧 kerknet.be

kies: aartsbisdom, vicariaat voor de opleidingen,
Johannes XXIII-seminarie

✉ kristof.struys@kuleuven.be

- **Godsdienstleraar Secundair Onderwijs**

3 jaar aanvullende studie bij een eerder behaald
basisdiploma met lesbevoegdheid

Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen
Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen

📧 higwa.be

3 jaar aanvullende studie voor kandidaat-godsdienst-
leerkrachten die al beschikken over een bewijs van
pedagogische bekwaamheid, gekoppeld aan een acade-
mische master, een professionele bachelor of een diploma
van hoger onderwijs van het korte of het lange type.

Hoger Diocesaan Godsdienst Instituut
Biezekapelstraat 2, 9000 Gent

📧 kerknet.be/organisatie/hoger-diocesaan-godsdienstinstituut

- **Leermeester Godsdienst Lager Onderwijs**

1 jaar aanvullende studie bij een eerder behaald diploma
leerkracht lager onderwijs, aan een niet-katholieke hogeschool

Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen
Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen

📧 higwa.be

📧 godsdienstleraar.be

Protestantse godsdienst

- **Godsdienstleraar**

- Voor het lager onderwijs: minstens 3 jaar (deeltijds)
- Voor het secundair onderwijs: minstens 5 jaar

✉ secretariaat@pego.be

- **Predikant**

Minstens 5 jaar

Huis van het Protestantisme
Brogniezstraat 44a, 1070 Brussel
Tel. 02 510 61 73

✉ info@protestant.link

- **Bachelor en master
godgeleerdheid en godsdienstwetenschappen**

- **Educatieve Master godsdienstwetenschappen**

Evangelische Theologische Faculteit
Sint-Jansbergsesteenweg 97, 3001 Heverlee
Tel. 016 20 08 95

📧 etf.edu

- **Diploma Protestants-Evangelisch
godsdienstonderwijs in het basisonderwijs**

- **Diploma Protestants Godsdienstondericht
Lagere Graad**

Instituut Bijbelse Vorming
Sint-Jansbergsesteenweg 97, 3001 Heverlee
Tel. 016 20 08 95

📧 ibvleuven.be

- **Andere protestantse faculteiten:**

Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies
Bollandistenstraat 40, 1040 Brussel
Tel. 02 735 67 46

📧 fptr.be

- **HIPGO Hoger Instituut
Protestantse Godsdienstwetenschappen**

Alfred Coolsstraat 22, 2020 Antwerpen
Tel. 03 216 26 68

📧 hipgo.be

Studeren in het buitenland

Een tijdje studeren in het buitenland is een onvergetelijke ervaring. Je kan het vrij eenvoudig regelen via uitwisselingsprogramma's zoals Erasmus+.

Dat is meteen het meest gekende, het is gefinancierd door de Europese Unie. Waar je naartoe kan, voor hoe lang en in welk jaar van je opleiding hangt af van je universiteit of hogeschool, je opleiding en het aantal kandidaten.

Waardevolle ervaring

Je ontdekt een andere cultuur, leert problemen oplossen en omgaan met mensen van allerlei achtergronden. Het is prima voor je zelfvertrouwen. Werkgevers appreciëren dat, zoals de Erasmus Impact Study van de Europese Commissie uit 2014 aantoonde. Vermeld je buitenlandervaring dus zeker op je CV.

Europese studiepunten

De resultaten van je Erasmus studie- of stageperiode krijg je in ECTS-credits volgens het European Credit Transfer and Accumulation System. Zo is jouw buitenlandse ervaring erkend als een volwaardig onderdeel van je opleiding.

Mijn buitenlandse stage bracht mij talenkennis, zelfvertrouwen en flexibiliteit bij.”

Inclusief studenten met een beperking

Het Erasmus Student Network ESN en het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs SIHO ontwikkelden het platform inclusivemobility.eu. Studenten en hun begeleiders vinden er praktische informatie over de toegankelijkheid van hoger onderwijsinstellingen en hun dienstverlening.

Niet enkel Erasmus+

Ken je deze programma's en beurzen al?

- De Vlaamse overheid biedt beurzen aan via de Generieke Beurzen en het Priority Country Programma, ASEM WPP. Onder andere voor China, Indië, Zuid-Korea en Vietnam.
- De Vlaamse Interuniversitaire Raad VLIR financiert reisbeurzen voor Noord-Zuidsamenwerking via VLIR-UOS, Universitaire Ontwikkelings-samenwerking.

Financiële steun

Wie weet kan je een beurs krijgen bij je hogeschool of universiteit? Vraag het na bij de dienst voor internationalisering of International Office van je hogeronderwijsinstelling.

Erasmus stage na je studies

Heb je er nog geen 12 maanden Erasmus opzitten als je afstudeert? Dan kan je een Erasmus+-beurs aanvragen voor een buitenlandse stage. Als je hogeschool of universiteit lid is van het Flanders Traineeship Platform, registreer je dan al tijdens je studie. Je dient de stage zelf te vinden en te voltooien in het jaar nadat je afstudeerde. Vraag ernaar bij je hogeschool of universiteit.

Stagedatabanken zoals Erasmus Intern of Praxis Network bevatten heel wat stagemogelijkheden. Je kan ook contact opnemen met internationale bedrijven of de Kamer van Koophandel. Een stagebureau kan heel wat administratie uit handen nemen, al hangt hier een prijskaartje aan vast.

- [beurzen](#)
- [erasmus-plus](#)
- [euroguidance-vlaanderen](#)

Een volledige opleiding volgen in het buitenland

Wil je een volledige opleiding volgen aan een buitenlandse instelling voor hoger onderwijs? De kostprijs en toegankelijkheid hangen af van het gastland, de onderwijsinstelling én de opleiding. Kijk op de officiële website voor het hoger onderwijs in het land van bestemming. Of op de websites van de buitenlandse onderwijsinstellingen.

Studietoelage

Op [studietoelagen.be](#) kan je nagaan of je recht hebt op een studietoelage voor je buitenlandse studie. Bekijk ook welke beursmogelijkheden jouw buitenlandse onderwijsinstelling aanbiedt.

- [onderwijs.vlaanderen.be/buitenland](#)
- [euroguidance-vlaanderen](#)
- [enic-naric.net](#)
erkende opleidingen en instellingen voor hoger onderwijs per land
- [naric.be](#)
gelijkwaardigheid buitenlands – Vlaams diploma of getuigschrift
- [hoger onderwijs buitenland](#)

SYNTRA

Leren in de praktijk, snel en efficiënt

Ben je hands-on en wil je graag snel iets concreet leren? Bekijk dan de SYNTRA-opleidingen. Die lopen over 1 jaar in dagonderwijs tot maximum 3 jaar in avondonderwijs. Je krijgt les van vakmensen en ondernemers die met beide voeten in de praktijk staan. Een goede voorbereiding als je een eigen zaak wil starten of een vak wil leren. Ze bieden meer dan 200 opleidingen aan in Vlaanderen en Brussel.

Meer dan 200 opleidingen

Voltijdse opleiding overdag (1 of 2 jaar)

Ben je minstens 18 en zoek je een korte praktijkgerichte opleiding om snel aan de slag te gaan? Bij SYNTRA stroom je je in 1 jaar klaar om als zelfstandige te werken of bij een bedrijf. Je doet ook een stage en legt een praktische eindproef af om je diploma of getuigschrift te halen.

Avondopleiding en bijscholing

Werk je al en wil je iets nieuw leren of je kennis bijschaven? Dan is een avondopleiding van 1 tot 3 jaar iets voor jou. Bij SYNTRA kan je ook bijscholing volgen eens je aan het werk bent. Handig om te blijven groeien of verplichte erkenningen te behalen.

 syntra.be

Met stages leer je zoveel bij en leg je contacten

Van totaal geen idee ...

“Na het secundair onderwijs had ik totaal geen idee wat ik wilde doen. Omdat ik graag al eens een cake of taart bakte, volgde ik bij SYNTRA 1 jaar Brood & Banket. Dat beviel me en was super leerrijk. Daarna heb ik stages gedaan bij patisserieën en restaurants, waaronder The Jane en Hof van Cleve. In het begin was het hard, ik had het gevoel dat ik niks goed deed. Stage lopen is echt een aanrader, ook al word je niet betaald, je leert zoveel bij en legt contacten. Toen heb ik een 5-tal jaar gewerkt voor patissiers en een chocolatier. De laatste 2 jaar kon ik aan de slag bij The Jane, waar ze me nog kenden van mijn stage.”

...naar een eigen zaak

“Vanaf het 5de leerjaar zei ik al dat ik mijn eigen zaak wilde opstarten. En dat deed ik begin 2020, net voor de eerste coronagolf. Eerst leverde ik taartjes en dessertjes aan restaurants. Toen ook particulieren mijn taartjes wilden kopen, heb ik zelf een kleine website gemaakt. Ik werkte enkel op bestelling en leverde aan huis. Kort daarna leverde ik ook aan een supermarkt. Ik opende een winkel in Leuven, die al snel te klein werd. Er volgde een 2e winkel met gloednieuw atelier waar we alles dagvers maken. Er werken intussen 6 mensen in mijn zaak en 2 flexijobs. Nu hou ik zoveel mogelijk pistes open: we werken voor de horeca, supermarkt en particulieren. Op zaterdag geven we workshops voor zoetkauen die zelf met bloem, vanille en room aan de slag willen. Dat loopt goed. Ik ben constant druk bezig, het zijn lange dagen, al voelt het niet als werken.”

Het advies van Sarah

“Laat je niet ontmoedigen als je nog niet weet wat je wil studeren of doen. Ik wist het ook niet, net als zovelen. Het is ook doodnormaal dat je hier stress van kan hebben. Ik zou zeggen: begin ergens aan en zie of het je ding is. Praat met mensen, draai een dag mee in hun zaak, zo krijg je een idee van de job. Bevalt het je niet, probeer iets anders. Zo vind je wel iets dat bij je past. In elk geval: blijf niet bij de pakken zitten. Nog dit: geloof in jezelf en ga ervoor. Doe je eigen ding en laat je niet afschrikken door wat anderen zeggen.”

“

Geen paniek als je niet meteen weet wat je wil doen. Geloof in jezelf en begin ergens aan, dan zie je of het je ding is.”

Sarah • 28 jaar
Patisserie, chocolatier, zaakvoerder

Opleidingen om te starten als zelfstandige

In Vlaanderen

Wil je een eigen zaak starten? In Vlaanderen is het niet nodig om je basiskennis bedrijfsbeheer te bewijzen om een onderneming op te starten. Toch is het raadzaam om je voor te bereiden door een opleiding te volgen. In het secundair volwassenenonderwijs is er een flexibele opleiding Ondernemerschap, met modules waaruit je kan kiezen.

Meer info in het centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) van je keuze, of via onderwijskiezer.be

Ook bij SYNTRA kan je terecht voor een opleiding. Het Agentschap Innoveren en Ondernemen, VLAIO, is het aanspreekpunt voor alle ondernemers in Vlaanderen.

 vlaio.be

In Brussel en Wallonië

Wil je in Brussel of Wallonië een zaak starten? Dan heb je - als je geen diploma hoger onderwijs hebt - een getuigschrift basiskennis bedrijfsbeheer nodig. Heb je dat getuigschrift nog niet behaald in het secundair onderwijs? Dan kan je in het volwassenenonderwijs de opleiding Bedrijfsbeheer volgen. Je kan ook examens afleggen bij de Centrale Examencommissie.

 economie-werk.brussels/centrale-examencommissie

Bijkomende voorwaarden om te starten

Voor sommige zelfstandige activiteiten heb je een vergunning nodig of zijn er bijkomende voorwaarden zoals een bewijs van beroepsbekwaamheid, dat heb je enkel nodig voor Brussel en Wallonië. Informeer je bij de instanties hieronder. Je kan er ook terecht voor begeleiding en advies.

 vlaio.be/nl/begeleiding-advies/start (voor Vlaanderen)

 1819.brussels/nl (voor Brussel)

 1890.be (voor Wallonië)

Verder studeren in het secundair onderwijs

Wist je dat je ook in het secundair onderwijs extra opleidingen kan volgen na je 6de jaar?

Specialisatiejaar

3de graad beroepssecundair onderwijs • 7de jaar

In het beroepssecundair onderwijs kan je na het 6de leerjaar een 7de specialisatiejaar volgen, namelijk het 3de leerjaar van de 3de graad. Dat is een gespecialiseerde opleiding om je voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Je krijgt vooral praktijkvakken en stages, aangevuld met algemene vorming. Dit 7de jaar sluit aan bij een van de studierichtingen waarin je het 6de leerjaar hebt gevolgd. Overstappen naar een ander studiegebied kan alleen na een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad.

De opleidingen die je kan volgen in het secundair onderwijs en in welke scholen, vind je op [onderwijskiezer](#).

Geslaagd? Je behaalt een diploma secundair onderwijs of een studiegetuigschrift, afhankelijk van je vooropleiding.

Naamloos leerjaar

3de graad beroepssecundair onderwijs • 7de jaar

In het beroepssecundair onderwijs kan je na het 6de leerjaar ook een 7de naamloos leerjaar volgen namelijk het 3de leerjaar van de 3de graad. Deze opleiding bereidt je voor op professionele bacheloropleidingen. Je krijgt vooral algemene vorming.

Geslaagd? Je behaalt je diploma secundair onderwijs.

Secundair-na-Secundair

Se-n-Se: technisch en kunstonderwijs

Een Se-n-Se-opleiding is een opleiding om je verder te specialiseren binnen de 3de graad technisch en kunstsecundair onderwijs. De opleiding bereidt je voor op een beroep. Op dit moment lopen alle Se-n-Se-opleidingen over 1 jaar of 2 semesters. Afhankelijk van de school kunnen er 2 instapmomenten zijn: op 1 september en 1 februari. Je kan starten als je je diploma secundair onderwijs hebt behaald in het studiegebied waarin je je verder wil specialiseren. Bij een andere keuze beslist de toelatingsklassenraad of je kan starten.

Een Se-n-Se-opleiding volg je in een school voor secundair onderwijs. Inschrijven is gratis.

Geslaagd? Je behaalt een certificaat.

Voorbereidend jaar

op het hoger onderwijs

Bepaalde opleidingen in het hoger onderwijs veronderstellen specifieke voorkennis of vaardigheden die niet aan bod kwamen in jouw studierichting in het secundair. Je kan in het algemeen secundair onderwijs aso of het kunstsecundair onderwijs kso een voorbereidend jaar volgen om die kennis en vaardigheden te verwerven.

Tom • 19 jaar

Volgen de Se-n-Se-opleiding
Agro en groenbeheer

Pieter • 19 jaar

Een voorbereidend jaar bereidt meestal voor op opleidingen waarvoor er bijzondere toelatingsvoorwaarden zijn, zoals een toelatingsexamen.

De opleiding duurt 1 jaar. Om te mogen starten heb je een diploma secundair onderwijs nodig.

Geslaagd? Je behaalt een attest.

Verpleegkunde

HBO₅

De opleiding hoger beroepsonderwijs Verpleegkunde volg je in een school voor secundair onderwijs, terwijl het in feite hoger onderwijs is. Deze opleiding duurt 3 jaar of 6 semesters. De school organiseert de opleiding in samenwerking met een hogeschool.

Geslaagd? Je behaalt een graduaatsdiploma.

“

Extra praktijkervaring kunnen opdoen en de kans om stage te lopen in het buitenland, deed ons kiezen voor een zevende jaar in het secundair onderwijs.”

NAAR DE ARBEIDSMARKT

**Wil je na het secundair onderwijs
meteen aan het werk?
Vind meer info over beroepssectoren,
diensten en organisaties die je
op weg kunnen helpen.**

60
VDAB

63
Beroepssectoren

64
Onderwijskiezer

66
Werken in het buitenland

Op naar je eerste job

Bijna of pas afgestudeerd? Zet dan nu de eerste stap naar je job. Hier lees je hoe je dat doet. En hoe je een werkgever ervan overtuigt dat jij de geknipte kandidaat bent, zelfs zonder werkervaring.

VDAB

Schrijf je in als werkzoekende

Neem alvast een voorsprong en schrijf je in als werkzoekende bij VDAB. Publiceer je cv in de cv-data-bank. Dit kan al vanaf januari van je laatste schooljaar.

3 voordelen van een snelle inschrijving:

- 1 Je bereikt duizenden werkgevers.
- 2 Je krijgt jobsuggesties: we zoeken vacatures die bij jou passen.
- 3 Je beroepsinschakelingstijd, dat is de wachttijd voor een eventuele uitkering, start zodra je je studies beëindigd hebt.

Zo doe je het

Ga naar vdab.be en klik op 'Schrijf je in als werkzoekende'. Hou je identiteitskaart bij de hand.

Doe de jobtest

Weet je nog niet welke job iets voor jou is? Doe dan eerst deze korte jobtest en laat je inspireren.

 vdab.be/welke-job-past-bij-me

Zet je sterke punten in de kijker op je cv

Een leuke job vinden zonder werkervaring is niet evident. Toch kan ook jij scoren door je sterke punten in de verf te zetten op je cv.

Reizen: een koffer vol ervaring

Een leuk gesprek met locals, een taxi regelen, een vakantielief... Op reis oefen je in ieder geval je talen. Trek jij je plan in onverwachte situaties? Dan ben je vast creatief en flexibel. Ding jij af op de markt? Dan heb je talent als onderhandelaar.

Je hobby zegt meer over jou dan je denkt

Ben je leider in een jeugdbeweging? Of doe je vrijwilligerswerk? Dat bewijst meteen dat je initiatief neemt en verantwoordelijk bent. Zit je in een sportclub? Dan ben je vast een teamspeler of misschien competitief en ambitieus.

Schoolprojecten tellen mee

Organiseerde je op school een benefiet of zette je je schouders onder een ander schoolproject, was je actief in de leerlingen- of milieuraad? Dan ben je wellicht ondernemend en kan je een team meekrijgen. Of ben je goed georganiseerd, nauwkeurig en stipt?

Ervaring via vakantie- of studentenjob

Tijdens je vakantie- of studentenjob doe je ervaring op en ontdek je waar je goed in bent. Achter de bar pinten en moppen tappen? Kletsen met de klanten en de kassa laten kloppen? Zet dan op je cv dat je sociaal en klantgericht bent, zelfstandig kan werken en goed omgaat met stress.

Stage opent deuren

Ook een stage geeft je extra ervaring die deuren opent. Kies de sector of het bedrijf waar je later graag wil werken en waag je kans. Deze stage kan betaald of onbetaald zijn, bijleren doe je in elk geval. Als het voor beide partijen klikt, leidt een stage soms naar een vaste job.

Taalstage Frans

Via CEVORA en VDAB kan je als werkzoekende ook een Franse taalstage volgen, waarbij je 4 weken stage loopt in een Waals of Brussels bedrijf.

🔗 [Franse taalstage](#)

Netwerken, netwerken, netwerken

Spreek je netwerk aan. Je familie, vrienden en kennissen (van je ouders) zijn extra troeven in je zoektocht naar je eerste job. Laat hen weten dat je beschikbaar bent en wat je graag zou willen doen. Heel wat vacatures raken 'via via' ingevuld.

Bezoek (online) jobbeurzen

Veel bedrijven organiseren ook digitale jobbeurzen. Heel handig. Zonder je te verplaatsen maak je kennis met werkgevers en verbreed je je netwerk.

Online sollicitatiecoaching

Wil je je brief of cv laten nalezen, je sollicitatiegesprek inoefenen of heb je een sollicitatievraag? Wil je een videogesprek voorbereiden, via chat vragen stellen of deelnemen aan een webinar? De online sollicitatiecoaches van VDAB helpen je.

🔗 [sollicitatiecoaching](#)

Check de vacatures op vdab.be/jobs

- In onze databank vind je duizenden jobs. Bewaar je zoekopdracht en vink aan dat je nieuwe jobs wil ontvangen via mail. Handig en snel.
- Bekijk ook de lijst met [knelpuntberoepen](#). Dat zijn beroepen waar veel vraag naar is. Zo maak je nog vlugger kans op werk.
- Lees hoe je aan de slag kan [in het buitenland](#).

Volg gratis online cursussen en workshops op vdab.be/opleidingen

Met een extra VDAB-opleiding verhoog je je kansen op werk. Een taalcursus, sectorspecifieke opleiding of gedragstraining... Deze opleidingen zijn helemaal gratis. Je kan ze klassikaal of online volgen via webleren.

Slimme cijfers

Wil je weten hoeveel jongeren dezelfde studies gedaan hebben als jij? En hoeveel er binnen het jaar werk vinden? Je ontdekt in het [schoolverla-tersrapport](#).

🔗 vdab.be/jongeren

“

Sari • 32 jaar
VDAB bemiddelaar
transport en logistiek

Ook al is het met vallen en opstaan:
ga er gewoon voor.”

Zoek iets waar je je goed bij voelt

Vanaf het 3de jaar middelbaar volgde ik Haarzorg. En na mijn 7de jaar had ik mijn diploma op zak. Toen heb ik een tijdje gewerkt als kapster, daarna werkte ik in de supermarkt. Intussen was mijn dochtertje geboren en omdat ik het gevoel kreeg alleen nog maar te werken, solliciteerde ik op aanraden van een kennis bij de poetsdienst. Daar had ik meteen een goed gevoel bij. Bij een koffietje maakten ze tijd voor mij en vroegen hoe ik het zag. Ik kon mijn uren zo regelen dat ik er was voor mijn dochtertje. Als test poetste ik de keuken. Test geslaagd! De eerste dagen ging de hulpcoach mee, die mag ik altijd bellen als ik een vraag heb. Ik kreeg opleidingen in vloerherkenning, ramen poetsen en ergonomie. Toen ik even later een tijdje out was, mocht ik op mijn eigen ritme terug opstarten.

Hoe vuiler, hoe liever ik het heb

Een grote plus is dat ik geen weekendwerk meer hoeft te doen. Ik kan mijn uren en mijn klanten zelf kiezen. Ook de maaltijdcheques zijn mooi meegenomen. Klanten sturen soms bedankbe-

richtjes, dat doet plezier. Hoe vuiler hun living erbij ligt, hoe liever ik het heb, dan kan ik echt het verschil maken.

Het advies van Gaëlle

Zoek iets waar je je goed bij voelt. Dat geldt zowel voor de job zelf als voor het contact met de werkgever en de klant.

“

Bij de poetsdienst had ik meteen een goed gevoel. Ik kon mijn uren en dagen zo regelen in functie van mijn dochtertje.”

Gaëlle • 27 jaar
Poetshulp

Beroepssectoren in Vlaanderen

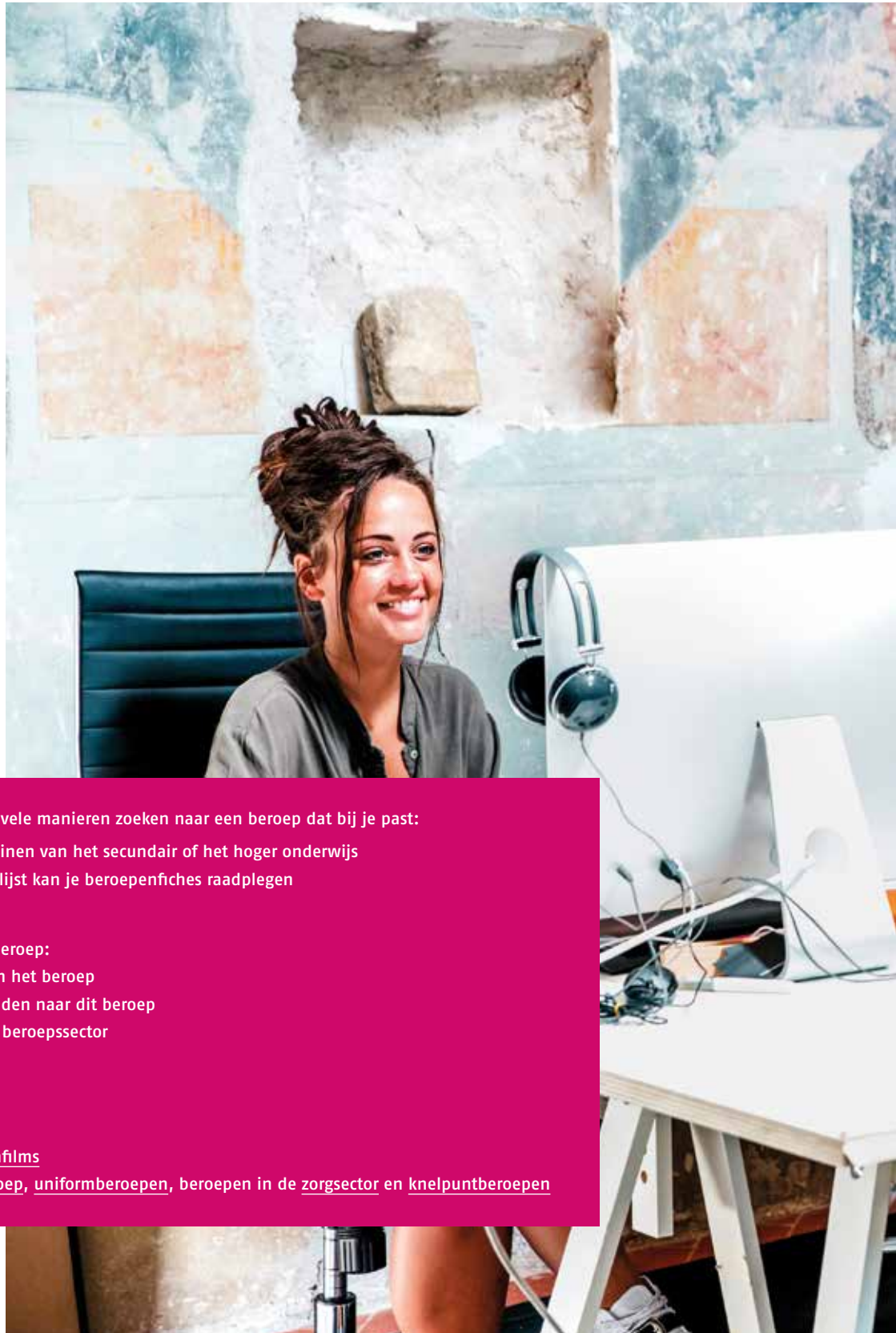
In welke sector wil je werken?

Bedrijven en organisaties zijn verdeeld in sectoren. Denk aan de bouw- of banksector, de zorg of de horeca. Ze zijn elk op hun eigen manier georganiseerd, met hun typische afspraken, verloning, verlofdagen...

Misschien heb je al een idee van de sector waarin je wil werken?

Je kan contact opnemen met een sectorconsulent. Die vertelt je welke jobs en beroepen er zijn in de sector en welke opleidingen je daar best voor volgt.

Check het [overzicht](#) van alle sectoren met nuttige links.

Op onderwijskiezer.be kan je op vele manieren zoeken naar een beroep dat bij je past:

- Vanuit je belangstellingsdomeinen van het secundair of het hoger onderwijs
- Via een alfabetische beroepenlijst kan je beroepenfiches raadplegen

Beroepenfiche

Een beroepenfiche geeft je per beroep:

- Een algemene beschrijving van het beroep
- De opleidingen die kunnen leiden naar dit beroep
- Info over de arbeidsmarkt, de beroepssector
- Links naar extra info
- Looninformatie

Check de extra's

- Verken beroepen via [beroepenfilms](#)
- Leer meer over het [lerarenberoep](#), [uniformberoepen](#), beroepen in de [zorgsector](#) en [knelpuntberoepen](#)

Werken in het buitenland

Visum, verblijfs- of werkvergunning

Binnen EU

Het vrije verkeer van werknemers is een fundamenteel onderdeel van de EU-wetgeving. Als EU-burger heb je het recht om werk te zoeken in een ander EU-land, daar te wonen en te werken zonder een werkvergunning. Ook als je er niet meer werkt, mag je in het land verblijven. EU burgers hebben het recht op dezelfde behandeling als burgers van dat land op vlak

van werk, arbeidsomstandigheden en alle andere sociale en fiscale voordelen. Ook personen die de nationaliteit van Liechtenstein, Noorwegen, IJsland of Zwitserland hebben, mogen vrij reizen, wonen en werken in de EU. Ze hebben geen visum, verblijfsvergunning of werkvergunning nodig.

 ec.europa.eu

Buiten EU

Om in een land buiten de Europese Economische Ruimte of EER - dat is de EU + Liechtenstein, Noorwegen, IJsland - én Zwitserland te kunnen werken, moet je meestal een visum, verblijfsvergunning en arbeidskaart aanvragen. Elk land heeft zo zijn eigen regels, dus zoek dit goed uit. Informeer bij de ambassade van het land waarin jij interesse hebt.

 diplomatie.belgium.be

Geen onderdaan van EU

Ben je zelf geen onderdaan van Europa en je wil in een land van de EER of

Zwitserland werken, dan heb je een arbeidskaart nodig. Via de ambassade ontdek je welke regels gelden.

Een job zoeken

VDAB en Actiris maken je wegwijs in buitenlandse jobs. Als je binnen Europa blijft, informeer je dan bij EURES, het Europese jobnetwerk.

🔗 vdab.be/internationaal/jobs

🔗 actirisinternational.be

🔗 [werken.buitenbrussel](https://werken.buitenbrussel.be)

🔗 ec.europa.eu/eures

Bij buitenlandse bedrijven

Je kan ook op zoek gaan naar jobs bij buitenlandse organisaties of bedrijven. Kijk of hun website vacatures vermeldt en blijf op de hoogte via hun socials. Aarzel ook niet om je eigen netwerk aan te spreken. Heb je interesse in grensarbeid, dan kan je terecht bij de Grensinfopunten voor alle locaties, vacatures en brochures.

Het Europass profiel, CV en Taalpaspoort kunnen jou zeker helpen om je ervaring, taalkennis en kwalificaties duidelijk te maken binnen Europa.

🔗 grenzinfo.eu/nl

🔗 europass-vlaanderen.be

Bij een internationale instelling

Droom je van een job in een internationale instelling zoals EC, UNICEF, VN, WHO? Neem een kijkje op hun websites of ga naar Euroguidance Vlaanderen.

🔗 euroguidance-vlaanderen.be

Stage lopen in het buitenland

Heb je er nog geen 12 maanden Erasmus opzitten als je afstudeert? Dan kan je een Erasmus+-beurs aanvragen voor een buitenlandse stage. Als je hogeschool of universiteit lid is van het Flanders Traineeship Platform,

registreer je dan al tijdens je studie. Je dient de stage zelf te vinden en te voltooien in het jaar nadat je afstudeerde. Vraag ernaar bij je hogeschool of universiteit. Stagedatabanken zoals Erasmus Intern of Praxis Network bevatten heel wat stagemogelijkheden. Je kan ook contact opnemen met internationale bedrijven of de Kamer van Koophandel. Een stagebureau kan heel wat administratie uit handen nemen, al hangt hier een prijskaartje aan vast.

Met het Flanders Trainee Programme FTP helpt de Vlaamse overheid je met subsidies om de kosten van een (vaak onbezoldigde) internationale stage te verlichten. Op het FTP Instagramaccount kan je FTP-stagiairs volgen.

Het project 'Erasmus voor jonge ondernemers' biedt nieuwe en aspirant-ondernemers de kans om te leren van ervaren ondernemers, die kleine bedrijven leiden in een van de samenwerkende landen.

Verder bieden onder meer het Prince Albert Fund en de provincie West-Vlaanderen beurzen aan voor buitenlandse stages.

Ben je werkzoekend en woon je in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dan kan je stage lopen gedurende 6 maanden via Eurodysee of van 3 tot 7 maanden via een andere Europese stage.

- 🔗 studentsonthemove.be/nl/beurzen
- 🔗 erasmus-plus.ec.europa.eu/nl/opportunities/kansen-voor-particulieren
- 🔗 euroguidance-vlaanderen.be/naar-het-buitenland
- 🔗 fdfa.be/nl/ftp
- 🔗 erasmus-entrepreneurs.eu
- 🔗 princealbertfund.be
- 🔗 west-vlaanderen.be/subsidies/internationaal-subsidiereglement

Taalstage Frans

Wil je je Frans aanscherpen? Via CEVORA en VDAB kan je als werkzoekende een Franse taalstage volgen, waarbij je 4 weken stage loopt in een Waals of Brussels bedrijf.

- 🔗 [Franse taalstage](#)

“

Je kan ook op zoek gaan naar jobs bij buitenlandse organisaties of bedrijven.”

Internationaal vrijwilligerswerk

Via het European Solidarity Corps kan je 2 tot 12 maanden als vrijwilliger meewerken in een non-profit organisatie. Elke deelnemer heeft nadien recht op een Youthpass, een Europees deelnamecertificaat dat aantoont wat je zoal hebt bijgeleerd.

- 🔗 europeansolidaritycorps.be
- 🔗 youthinaction.be/youthpass
- 🔗 volunteercorrect.nl
- 🔗 gostrange.be

Blijf je liever in België?

BEL'J is een programma waarmee je als vrijwilliger aan de slag gaat in een organisatie in de Franstalige of Duitstalige gemeenschap. Alleen, met 2 of met 3.

- 🔗 bel-j.be

Klaar om te vertrekken?

Op kamiel.info vind je wat je moet doen om administratief in orde te zijn voordat je naar het buitenland vertrekt. Alles over kinderbijslag, ziekteverzekering, beroepsinschakelings-tijd, uitkeringen, belastingen, reis- en verblijfsdocumenten.

Waar je ook heen trekt, bij de organisatie Vlamingen in de Wereld kan je terecht voor tips & tricks, lokale contacten in je nieuwe thuisland en advies van een wereldwijde community.

- 🔗 kamiel.info
- 🔗 viw.be

Van buizenleggen over kraanman naar bedrijfsleider

In het middelbaar volgde ik de opleiding Metselaar. Hierna vond ik snel werk en nu ben ik al meer dan een jaar aan de slag in wegenwerken. Grote werven waar we bestaande wegen herleggen of nieuwe aanleggen. Dat bevalt me goed. Buizen plaatsen zoals voor vuil water en regenwater, doe ik het liefst. Eerst zetten we de put en dan leggen we met behulp van de laser de buizen er heel precies in om ze vervolgens waterdicht te maken.

Mijn volgende stap is kraanman worden. Daarvoor ga ik een opleiding volgen. Ik droom ervan mijn eigen bedrijf op te richten in grondwerken.

Een voordeel aan mijn job is dat het goed betaalt. Overuren krijg je extra betaald en door de lange dagen telt dat goed op. Dat is tegelijk het nadeel: ik sta heel vroeg op en ben vaak laat thuis, zeker als we een werf in Brussel hebben, met veel file onderweg.

Het advies van Dennis

Erin geloven, hard werken en ervoor gaan.

“

Ik droom ervan mijn eigen bedrijf op te richten in grondwerken.”

Dennis • 19 jaar
Wegenwerker - Buizenlegger

Vind de verhalen van Greg, Li-An en andere jongeren in onze content hub

“

Li An • 23 jaar
Volgt de graduaatsopleiding
HR-support

Ik heb er geen spijt van dat ik eerst ben gaan
werken. Ik ben nu volwassener en gemotiveerder
dan toen ik 17 jaar was.”

“

Greg • 21 jaar
Studeert Informatica

Zoek iets wat je graag doet. Want wat je
graag doet, gaat vanzelf.”

WOORDENLIJST

A

academische bachelor p. 24, 27
afstandsonderwijs p. 13, 32
artistieke toelatingsproef p. 27
avondopleiding p. 53

B

bacheloropleiding p. 23
banaba p. 23
bijscholing p. 53
brandweer p. 48
bedrijfsbeheer p. 55
beroepssectoren p. 63
beurzen p. 38, 52
beursstudent p. 38
bijzonder statuut p. 13

C

CLB p. 18
CLB-chat p. 18
Cevora p. 61
Columbus p. 11, 16, 37
creditcontract p. 32
CVO p. 55

D

defensie p. 45
diplomacontract p. 28
diploma gelijkwaardig laten verklaren p. 32
diplomavoorgaarde p. 22
doctoraat p. 24

E

ECTS-credits p. 51
educatieve graduaats-, bachelor- of masteropleiding p. 35
examens p. 27
examencontract p. 32
Explorer p. 11, 16, 37

G

graduaatsopleiding p. 22

H

HB05 p. 4, 22
hogeronderwijsregister p. 41

I

Inclusief hoger onderwijs p. 30
Inclusivemobility.eu p. 31
ijkingstoets p. 27
inschrijvingsgeld p. 38
I-Prefer p. 11, 16, 37
instaptoets p. 27
I-Study p. 11, 16, 37

J

jobtest p. 60

K

knelpuntberoep p. 61

L

leerlingenbegeleiding p. 18
leerkrediet p. 28
leerwinkel p. 19
lerarenopleiding p. 35
luchtvaart p. 47

M

masteropleiding p. 24
manama p. 24

N

naamloos leerjaar p. 56
Naric Vlaanderen p. 32

O

onderwijskiezer p. 16, 36, 64
Open Universiteit p. 32
opleidingsonderdeel p. 28

P

piloot p. 47
politie p. 44
professionele bachelor p. 23

S

schakelprogramma p. 23
school of arts p. 4, 22, 23, 24
schoolverlatersrapport p. 61
se-n-se, secundair na secundair p. 56
sectoren, sectorconsulent p. 63
SID-IN Studie Informatiedagen p. 12
SIHO, Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs p. 30
sollicitatiecoaching p. 61
starten als zelfstandige p. 55
studentenvoorzieningen p. 38
studiefinanciering p. 38
studiekosten p. 38
studielening p. 38
studiepunten p. 22, 28
studierendement p. 16
studietoelage p. 38
specialisatiejaar p. 56
Syntra p. 53

T

toelatingsproef, - examen p. 27
toelatingsvoorwaarden p. 22

U

uniformberoepen p. 44

V

vdab p. 60
VLIR p. 52
voorbereidingsprogramma p. 24, 29

Z

zelfstandige p. 55
7de jaar p. 56

Colofon

Deze brochure kwam tot stand dankzij de samenwerking tussen de afdeling Communicatie van het departement Onderwijs en Vorming met: Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, Onderwijskiezer.be, VCLB, CLB GO!, Vlaamse Interuniversitaire Raad, Vlaamse Hogescholenraad en Euroguidance Vlaanderen @ EPOS vzw.

Fotografie

Aangeleverd door: AP Hogeschool, Arteveldehogeschool, Erasmushogeschool Brussel, HOGENT/skinn branding agency, Antwerp Maritime Academy, Howest, LUCA School of Arts, Hogeschool Odisee, Hogeschool PXL, Thomas More, Hogeschool VIVES, Universiteit Antwerpen, Vrije Universiteit Brussel, Universiteit Gent, UHasselt/Liesbeth Driessen, KU Leuven/Rob Stevens, Defensie, Federale Politie, Getty Images en het departement Onderwijs & Vorming.

Iconen

Merkbeleid (The Oval Office)

Coördinatie en eindredactie

Departement Onderwijs en Vorming, afdeling Communicatie
Lies Uyttenbroeck & Baukje Vanthournout

Redactieraad

Maarten Bresseleers, Bram Deeren, Kris De Feyter, Nina Mares, Katelijn Van Avermaet, Pascal Van Geit, Ingrid Van Oost, Jean-Marie Van Steenwinckel & Joke Verlinden

Grafische vormgeving

Departement Onderwijs en Vorming, afdeling Communicatie
Guy Adam

Verantwoordelijke uitgever

Ann Verhaegen, secretaris-generaal
Vlaamse overheid
Departement Onderwijs en Vorming
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel

Druk

print.vlaanderen

Depotnummer

D/2021/3241/250

Tips, vragen of opmerkingen over deze brochure?

Mail ons op sidin@vlaanderen.be.

Copyright

Niets uit deze brochure mag worden gekopieerd of op andere wijze worden verspreid zonder uitdrukkelijke toestemming van de redactie

Studeren is van de baan, maar nu geen idee
hoe je aan een leuke baan komt?
Vind je draai met vdab.be/jongeren

WELKOM OP DE SID-IN

Begin 2023 kan je de Studie-Informatiedagen of SID-in bezoeken.
Je kan er praten met studenten, docenten en professionals.
En al je vragen stellen over opleidingen, beroepen of je grenzen
verleggen naar het buitenland.

Waar en wanneer?

KLASSIKAAL BEZOEK

donderdag
vrijdag

van 9 tot 16 uur

VRJ BEZOEK

zaterdag

van 10 tot 16 uur

LEUVEN

Brabantthal, Brabantlaan 1, 3001 Leuven
van donderdag 12 tot en met zaterdag 14 januari 2023

GENT

Flanders Expo- Hal 1, Maaltekouter 1, 9051 Gent
van donderdag 19 tot en met zaterdag 21 januari 2023

KORTRIJK

Kortrijk Xpo - Hal 4, Doorniksesteenweg 216, 8500 Kortrijk
van donderdag 26 tot en met zaterdag 28 januari 2023

ANTWERPEN

Antwerp Expo -Hal 4, Jan Van Rijswijcklaan 191, 2020 Antwerpen
van donderdag 2 tot en met zaterdag 4 februari 2023

GENK

Limburghal - Hal A en B, Jaarbeurslaan 6, 3600 Genk
van donderdag 16 tot en met zaterdag 18 februari 2023

 sidin.be